

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2557

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2557

ศศิวิมล เกลียวทอง. (2557). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา, อาจารย์ ดร. รณิดา เขยชุ่ม

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบาง
ประการ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
จำนวน 786 คน ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้
เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามทักษะชีวิต แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ แบบสอบถาม
ลักษณะมุ่งอนาคต แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามสัมพันธภาพใน
ครอบครัว แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ
แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .927 .771 .877 .901
.919 .893 .797 และ .887 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Multiple
Regression: MR)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(X_1)
อัตมโนทัศน์(X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต(X_3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(X_4) สัมพันธภาพ
ในครอบครัว(X_5) การสนับสนุนทางสังคม(X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู(X_7) สัมพันธภาพ
ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(X_8) กับทักษะชีวิต(Y) มีค่าเท่ากับ .706 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
($F = 96.377, p < .000$)และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับ
ทักษะชีวิตมีค่าเท่ากับ 0.498 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 8 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของ
ทักษะชีวิตได้ร้อยละ 49.80

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) อัตมโนทัศน์ (X_2)
ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) การสนับสนุนทางสังคม(X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(X_8)
ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้าน การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย(X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว(X_5) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู(X_7)
ส่งผลต่อทักษะชีวิต(Y) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะ มุ่งอนาคต(X_3) ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิต(Y) มากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูป คะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .316 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ (X_2) สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน(X_8) การสนับสนุนทางสังคม(X_6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(X_1) การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย(X_4) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู(X_7) สัมพันธภาพในครอบครัว(X_5) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.207 0.195 0.090 0.068 0.057 0.056 และ -0.029 ตามลำดับ

SOMES FACTORS AFFECTING TO LIFE SKILLS OF MATHAYOMSUKSA V STUDENTS
IN THE SECONDARY EDUCATION SERVICE OFFICE AREA II

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

February 2014

Sasiwimon Kliawthong. (2014). Some Factors Affecting to Life Skills of Mathayomsuksa V student in the Secondary Education Service Office Area II. Master thesis, M.Ed. (Education Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Wilailak Langka, Dr. Ranida Cheuychoom.

The purposes of this research were to study the relationship between some factors and life skills and to study the beta weight of factors contributed to life skills. The sample comprised of 786 mathayomsuksa V students in the Secondary Education Service Office Area II that was selected by using the two-stage random sampling. The instruments used in the research were the questionnaire consisted of life skills, achievement, self-concept, future orientation, democratic parental style, witnessed an inside family, social support, witnessed between students and teacher and witnessed between students and friend (5-rating scale). The reliability of instruments were .927, .771, .877, .901, .919, .893, .797 and .887 respectively. The data were analyzed by multiple correlation and multiple regression analysis.

The result of research were as follows:

1. The multiple correlation coefficient between achievement (X_1), self-concept (X_2), future orientation (X_3), democratic parental style (X_4), witnessed an inside family (X_5), social support (X_6), witnessed between students and teacher (X_7) and witnessed between students and friend (X_8) were .701 which were statistically significance at .01 level. ($F = 96.377$, $p < .000$) All factors explained variance of life skills at 49.80 percentage.

2. Achievement (X_1), self-concept (X_2), future orientation (X_3), social support (X_6), and witnessed between students and friend (X_8) were positive contributed to life skills(Y) statistically significance at .01 level and democratic parental style (X_4), witnessed an inside family (X_5), witnessed between students and teacher (X_7) were not contributed to life skills(Y).

Future orientation (X_3) was positive contributed to life skills (Y) and the most beta weight future orientation which contributed to life skills was aqualed .316 and the beta weight (β) of self-concept (X_2), witnessed between students and friend (X_8) social support (X_6), achievement (X_1), democratic parental style (X_4), witnessed between students and teacher (X_7) and witnessed an inside family (X_5) which contributed to life skills were 0.207, 0.195, 0.090, 0.068, 0.057, 0.056, -0.029

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ของ

ศศิวิมล เกลียวทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา)

(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

.....ที่ปรึกษาร่วม

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุม)

(อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุม)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากอาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้กำลังใจและขอเสนอแนะในการทำปริญญาานิพนธ์ พร้อมทั้งพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ และอาจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุขที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย เพื่อให้มีความถูกต้องยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ซึ่งเป็นประโยชน์จนทำปริญญาานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข อาจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และอาจารย์ ดร.อัคพงศ์ สุขมาตย์ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความเที่ยงตรงในการวัดยิ่งขึ้น

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์ และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกคน รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่คอยให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียน สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา ทุกคนที่ให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือ และร่วมประสบการณ์ อันทรงคุณค่าในการศึกษาเล่าเรียนด้วยกัน

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณพันตรีประทุม เกลียวทอง และนางมาลัย เกลียวทอง บิดา มารดาของผู้วิจัย และน้องๆ ผู้ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัย อย่างดีตลอดมา จนปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้รับจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึก และบูชาพระคุณแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่ได้ให้ความรู้ และให้การอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ศศิวิมล เกลียวทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมติฐานของการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต.....	15
ความหมายของทักษะชีวิต.....	15
องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	16
ความสำคัญของทักษะชีวิต.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต.....	30
เอกสารด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	38
อัตมโนทัศน์.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์.....	42
ลักษณะมุ่งอนาคต.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	51
สัมพันธภาพภายในครอบครัว.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว.....	56
การสนับสนุนทางสังคม.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม.....	60
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	64
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	73
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	109
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐานและวิธีดำเนินการค้นคว้า.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผล.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	119
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก.....	134
ภาคผนวก ข.....	136
ภาคผนวก ค.....	157
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	170

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต.....	71
2 จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.....	75
3 จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา(เดิม).....	76
4 โรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นหน่วยตัวอย่างของการกำหนดตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 1 จำแนกตามห้องและชั้น.....	77
5 แสดงจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามห้องเรียน.....	78
6 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างที่ความเชื่อมั่น 95 % ของปัจจัยแต่ละด้านและทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2.....	103
7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิต.....	104
8 ค่า Tolerance และ VIF เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย.....	106
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิต.....	106
10 คำนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2.....	107
11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามทักษะชีวิต.....	137
12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์.....	140
13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต.....	141
14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	142
15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	143
16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม.....	144
17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	145
18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	146

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
19	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามทักษะชีวิต.....	147
20	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์.....	150
21	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต.....	151
22	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	152
23	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว.....	153
24	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม.....	154
25	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	155
26	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	156

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
2 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	80

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมในทศวรรษใหม่ เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสาร ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคนที่บุคคล ในสังคมจะต้องตั้งรับการมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง อย่างมากนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 1) โดยเฉพาะเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่น ควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดเนื่องจากเป็นช่วงที่ต้องปรับตัวไปสู่ ความเป็นผู้ใหญ่จึงความขัดแย้งและมีลักษณะวิกฤติมากกว่าช่วงอื่นๆ เนื่องจากมีภาวะอารมณ์ แปรปรวนสูง วุฒิภาวะทางอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์ มีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญปัญหา ประกอบกับการขาดแรงสนับสนุนที่เหมาะสมจากสังคม อาจทำให้วัยรุ่นมีปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหา ทางเพศ ฯลฯ อีกทั้งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนต่างๆ ได้ง่าย เมื่ออยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างๆ รวมถึงถูกกดดันจากความคาดหวัง ของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่มี ความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์; และคณะ. 2538: 2) สภาวะคับขันเช่นนี้ หากวัยรุ่นได้ฝึกทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเองจนเกิดความชำนาญ ย่อมสามารถประเมิน ศักยภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม ตระหนักข้อดี ข้อด้อยของตนเอง เข้าใจความต้องการ ความแตกต่างของบุคคล สามารถจัดการกับปัญหา และวิเคราะห์ทางเลือกนำไปสู่การตัดสินใจได้ อย่างถูกต้อง สามารถแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา รู้จักรักษาสิทธิของตนเองโดยรักษา สัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นไว้ได้ สามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างเหมาะสม (วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. 2546: 11)

ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิต เนื่องจากเป็นทักษะที่ทำให้คนรู้จักดูแลตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้คนมีสภาพการดำรงชีวิตที่มีความสุขและ สามารถ ดำรงตนอยู่ในสังคมโดยไม่เป็นภาระของสังคม จึงได้นำไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในสังคมไทยและ สังคมโลก ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนเกิดการพัฒนาตนเองโดยการใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ในการแก้ไขปัญหาให้กับตนเองได้อย่างฉลาดด้วยเหตุนี้

ทักษะชีวิตจึงประกอบด้วยทักษะต่างๆ ที่ส่งผลให้คนฉลาดรู้ ฉลาดเลือกและฉลาดปฏิบัติ รวมทั้งการรู้จักยับยั้งชั่งใจ บุคคลที่มีทักษะชีวิตจะเป็นคนที่มีเหตุผล รู้จักเลือกการดำรงชีวิตที่เหมาะสม สังคมบุคคลที่มีทักษะชีวิตจะส่งผลให้สังคมเป็นสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (นพัสชวินทร์ มูลทาทอง.2555: 23-24)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งความสามารถในการใช้ชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการกับปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่ง ผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 1) จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนสามารถเผชิญปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัวได้และภูมิคุ้มกันเหล่านี้ย่อมเป็นพื้นฐานสำคัญของเยาวชน ในการสร้างครอบครัวที่มีคุณภาพในอนาคตต่อไป (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ ; และคณะ. 2538: 2)

การพัฒนาทักษะชีวิตต้องเริ่มต้นตั้งแต่แรกเกิด จนถึงตลอดชีวิตความเป็นมนุษย์ เพื่อบรรลุจุดประสงค์ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ที่ได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ และความสามารถในการใช้ชีวิตให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้า ความสำเร็จทั้งในหน้าที่การงานและด้านชีวิตส่วนตัว (วนิดา ขาวมงคล เอกแสงสี. 2546: 31) การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไร มีความสามารถชนิดใด(ไพศาล หวังพานิช. 2526: 89)และยังบอกถึงขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความสามารถทางร่างกายและสมอง (ดวงกมล พรหมชัย. 2553: 18; อ้างอิงจาก Eysenck. 1981) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต (ณัญญา ผาดจันท์ก. 2545: 79; สรณันท์ สุพรรณรัตน์รัฐ. 2546: 74; ภวิกา กลับประสิทธิ์. 2547: 62) เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีแล้วจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มั่นใจกล้าแสดงออก และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมจึงได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะต่างๆดีขึ้น (อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมย์. 2532: 1)

มนุษย์คือบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดและรู้จักพัฒนา โดยถือว่าการระวางตนเป็นพื้นฐานของ ภาพพจน์หรืออัตมโนทัศน์ เมื่อมนุษย์มีการพัฒนารูปแบบของพฤติกรรมอัตมโนทัศน์จะช่วยจัดระบบ พฤติกรรมและวิธีการต่อสู้เพื่อดำรงชีวิต ถึงแม้การเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นก็สามารถปรับตัวจาก ประสบการณ์ที่ตนมีให้มองเห็นบนรากฐานของความเป็นจริง(กาญจนา นัยทรัพย์. 2555: 8; อ้างอิงจาก Roger. 1951: 136) เพอร์รี่ เชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับตนเองของเด็กหรืออัตมโนทัศน์ เป็นแรงผลักดันเบื้องต้น ทำให้เด็กพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมาย(รัญจวน คำวชิรพิทักษ์. 2539: 181-182; อ้างอิงจาก Purkey. 1970) ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ที่ดีย่อมส่งผลให้สามารถปรับตัวได้ดี ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ ก็สามารถปรับตัว ให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับลักษณะผู้ที่มีทักษะชีวิต (ทัชชกร นาคประเสริฐ. 2554: 56)

แบนดูรา(กรภัทร วรเชษฐ. 2548: 23; อ้างอิงจาก Bandura. 1977: 81-82) กล่าวถึง ความสำเร็จ ในการทำงานของคน เกิดจากความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จของตน การได้เห็น ประสบการณ์ของผู้อื่น เช่นเดียวกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความต้องการ ความสำเร็จในการศึกษา มีเป้าหมายในชีวิต มีการวางแผนเพื่ออนาคต มีความเพียรพยายามเพื่อ ประสบ ความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีการมุ่งอนาคต(จุฑามาศ ชื่นจิตร. 2550: 11) จึงทำให้นักเรียน ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ส่งผลให้มีทักษะชีวิตในด้านต่างๆ สูงขึ้นด้วย (เป็ทมา วรณลักษณ. 2550: 96)

นอกจากนี้ การที่นักเรียนจะมีการประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยการส่งเสริมจากบุคคลที่อยู่ ใกล้ตัวนักเรียนที่สุด ก็คือสถาบันครอบครัว ที่ช่วยในการขัดเกลา สั่งสอน ซึ่งมีการแสดงออกอยู่หลายแบบ แต่การปฏิบัติให้นักเรียนรู้สึกถึงความใส่ใจ ได้รับความยุติธรรม ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป ได้รับความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของนักเรียน และพร้อมที่จะให้อิสระ ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นลักษณะของบทบาทของผู้ปกครองที่มีการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย (สมภาพ ภัทรพงศ์กิจ. 2551: 15; อ้างอิงจาก Rogers. 1972) สอดคล้องกับงานวิจัย ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิต(ดวงกมล พรหมชัย. 2553: 114)

ครอบครัวเปรียบเสมือนเป็นระบบหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกมาอยู่ด้วยกัน มีสัมพันธ์ภาพ เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกด้วยตนเอง สมาชิกประกอบด้วย พ่อแม่และลูกเป็นส่วนใหญ่และเชื่อมโยงกัน เป็นระบบด้วยสัมพันธ์ภาพ นั่นคือการปฏิสัมพันธ์หรือการติดต่อระหว่างบุคคลในครอบครัวนั่นเอง (กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ. 2526; อ้างอิงจาก Schiamberg. 1988: 313; citing Hall & Fagen. 1956) โดย ครอบครัวที่มีความรัก ความผูกพันซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสุขภายในครอบครัวเป็นพื้นฐาน ทางอารมณ์ที่ดี ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆ ที่เหมาะสมตามวัย และสร้างสัมพันธ์ภาพ

กับผู้อื่นด้วย(กนิษฐา พรรณเชษฐ์. 2548: 21)นักเรียนที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี ย่อมส่งผลให้มีทักษะชีวิตที่ดี สามารถจัดการและเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าทักษะชีวิตส่งผลทางบวกต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว(ณัฏยา ผาดจันทิก. 2545: 79; ภวิกา กลับประสิทธิ์. 2547: 62; ชมาพร ศรีธิยาจิต. 2548 : 102)

การสร้างสัมพันธภาพเกิดขึ้นตลอดเวลา โดยลักษณะความสัมพันธ์ตามแนวคิดของเฮาส์ (วิลาลย์ รัตน. 2552: 31; อ้างอิงจาก House. 1981) เป็นความผูกพันซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่มสังคม อันประกอบไปด้วย ความรัก ความห่วงใย ไว้วางใจ ช่วยเหลือด้านเงิน สิ่งของแรงงาน เวลา ให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นลักษณะของการสนับสนุนทางสังคม โดยผู้ให้การสนับสนุนอาจเป็นบุคคลในครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิด ได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จักคุ้นเคยกัน คนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกัน ดังนั้นเมื่อบุคคลอยู่ใน ภาวะวิกฤต การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้(พลรพี ทูมมาพันธ์. 2554: 81) สอดคล้องกับการวิจัยของชมาพร ศรีธิยาจิต (2548: 102-103) และสรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ(2546: 74) ที่พบว่านิสิตที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก จะมีทักษะในการตัดสินใจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนเป็นสถาบันที่นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อศึกษาหาความรู้และเป็นแหล่งที่รวบรวมความรู้ นานาประการที่จำเป็นต่อใช้ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำรงรักษาความรู้ ทักษะ ประเพณี และความเชื่อของสังคมเอาไว้(พลรพี ทูมมาพันธ์. 2554: 83; อ้างอิงจาก Burn. 2004) โดยพฤติกรรมของครูเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีอิทธิพลต่อจิตใจของนักเรียน การปฏิบัติของครูต่อนักเรียน มีผลต่อเจตคติของนักเรียนที่มีต่อสังคม และการปฏิบัติของนักเรียนต่อบุคคลอื่น โดยมาแซล(เนตรชนก พุ่มพวง. 2546: 41; อ้างอิงจาก Marshall. 1974: 773-775) ได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆ และยังสอดคล้องกับณัฏยา ผาดจันทิก (2545: 79-83) และภวิกา กลับประสิทธิ์(2547: 62-63)ที่พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลต่อทักษะชีวิตด้วย

นอกจากนี้คนที่สำคัญมีอิทธิพลอย่างมากกับเด็กวัยรุ่นก็คือเพื่อน ซึ่งการปฏิบัติตนกับเพื่อนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะการปฏิบัติตนกับเพื่อนให้เพื่อนรักใคร่เห็นอกเห็นใจ โดยการทักทาย ยกย่อง ชมเชย รับฟังความคิดเห็น ช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจรวมถึงหลีกเลี่ยงการนินทา ไม่ขัดท้อความผิดก็ จะทำให้เกิดสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อน สามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุข แต่หากวัยรุ่นประพฤติ

ปฏิบัติกับเพื่อนอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับตนเอง เช่น มีความรู้สึกต่อตนเองไม่ดีเข้ากับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข จึงนับว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อทักษะชีวิตเช่นกัน(ณัญญา ผาดจันทิก. 2545: 79-83; ภวิกา กลับประสิทธิ์. 2547: 62-63)

จากข้างต้นจะเห็นว่าทักษะชีวิตเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการเป็นเด็กก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่ต้องมีการวางแผนอนาคตและเตรียมตัวไปสู่รั้วมหาวิทยาลัย ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการเสริมสร้างและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงในด้านการบริหารวิชาการ ซึ่งส่งผลให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเข้มแข็ง มีพื้นฐานทักษะชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาสังคมโดยรวมได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จุดประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 เพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ให้มีความรู้ ในการใช้ทักษะชีวิต เพื่อให้ นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมด้วยความ เป็นสุขและนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต ดังนี้

1. สำนักงานเขตการศึกษาได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต เพื่อไปใช้ในการ พัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตให้กับนักเรียน
2. ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลที่ได้มาสร้างกลยุทธ์ในการเพิ่มทักษะชีวิต ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม นำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน การแนะแนวใน การเรียน และดำรงชีวิตในสังคม
3. เป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนานักเรียนเพื่อให้การดำเนินชีวิตประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีจำนวนโรงเรียน 52 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 488 ห้องเรียน และมีนักเรียนจำนวน 20,429 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีจำนวนโรงเรียน 12 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 19 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 786 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบสอง ขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. อัตรานินทาศน์
3. ลักษณะมุ่งอนาคต
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
5. สัมพันธภาพในครอบครัว
6. การสนับสนุนทางสังคม
7. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
8. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ทักษะชีวิต (Life Skills)** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลที่จะคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต

การศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือของสกล วรเจริญศรี (2550: 9) ที่วัดทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1.1 **ทักษะด้านสังคม (Social Skills)** หมายถึง ความสามารถต่างๆ ในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มีการแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารพูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่เหมาะสมและรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น 2) ด้านทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง ซึ่งเน้นความสามารถในการปฏิเสธในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่น การรู้จักประนีประนอมในสถานการณ์ต่าง ๆ ไน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นสอดคล้องกับความคิดของตนและเสนอทางเลือกที่ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น 3) ด้านทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งเน้น ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่ปกป้องในสิทธิของตนเองและไม่ล่วงล้ำในสิทธิของบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการของตนเองต่อบุคคลอื่นการแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ 4) ด้านทักษะการให้ความร่วมมือ ซึ่งเน้น ความสามารถ ในการเคารพในความคิดเห็นของ

บุคคลอื่น การประเมินในความสามารถของตนเอง การให้การสนับสนุนและการให้ความไว้วางใจสมาชิก กลุ่มตลอดจนการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) ด้านทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ซึ่งเน้นความสามารถในการรู้และเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.2 ทักษะด้านการคิด (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิด มีการแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการตัดสินใจ ซึ่งเน้นความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ การวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลเพื่อพิจารณาความเสี่ยงในการตัดสินใจ และการประเมินผลของการตัดสินใจ 2) ด้านทักษะการแก้ปัญหาซึ่งเน้นความสามารถในการกำหนดหรือระบุปัญหาที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยความเป็นเหตุเป็นผล และการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

1.3 ทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ (Emotional Coping Skills) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ตนเอง มีการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการจัดการด้านความเครียด ซึ่งเน้นความสามารถในการควบคุมความคิดในทางลบเมื่อเผชิญกับปัญหา การรู้จักการผ่อนคลายเมื่อเกิดความเครียดและความไม่สบายใจ หาวีธีในการช่วยลดเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกกังวล 2) ด้านทักษะการเผชิญความโกรธ ซึ่งเน้นความสามารถในการควบคุมและยับยั้งความโกรธเมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่พอใจ และความสามารถในการหาวิธีผ่อนคลายความโกรธได้ และ 3) ด้านทักษะการควบคุม ดูแลตนเอง ซึ่งเน้นความสามารถในการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งวัดจากระดับผลการเรียนเฉลี่ยทุกรายวิชา(GPA)ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

3. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่เกี่ยวกับตนเองทั้งทางสุขภาพร่างกายได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจ ความสามารถและการได้รับการยอมรับ ด้านจิตใจ ได้แก่ มีความสุขในชีวิต ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับ ซึ่งมีทั้งอัตมโนทัศน์ดีหรือทางบวก และอัตมโนทัศน์ที่ไม่ดีหรือทางลบ

4. ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้า เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตตามที่นักเรียนมุ่งหวังทั้งผลดี ผลเสียที่เกิดจากการกระทำในปัจจุบันของตนเองและสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต

5. **การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(Democratic Parental Style)** หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดนักเรียนปฏิบัติต่อนักเรียน ที่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความช่วยเหลือ ได้รับความรักความอบอุ่น ตอบสนองความต้องการทางกายและใจ การสนับสนุน และการอธิบายด้วยเหตุผล ได้รับการยอมรับและยกย่อง มีอิสระในการทำกิจกรรมการตัดสินใจ ยอมรับในความสามารถและความคิดของนักเรียน ให้คำแนะนำสั่งสอนในด้านการใช้คำพูด การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความเสียสละ กล้าแสดงออก มีความเมตตา ยอมรับความผิด เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นคนดีของสังคม

6. **สัมพันธภาพภายในครอบครัว (Witnessed an inside family)** หมายถึง การปฏิบัติตนที่นักเรียนแสดงต่อบุคคลในครอบครัว เช่น การเคารพ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ และการปฏิบัติตนที่บุคคลในครอบครัวแสดงต่อนักเรียน เช่น การให้ความรักดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษา ยอมรับความคิดเห็น หรือยินดีกับความสำเร็จของนักเรียน

7. **การสนับสนุนทางสังคม (Social Support)** หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุนด้านจิต ให้ความรัก ความห่วงใยความไว้วางใจ การให้ข้อมูลข่าวสาร และข้อมูลย้อนกลับ แรงงานหรือวัสดุสิ่งของต่างๆ เงินทอง จากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกันได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จัก คู่ันเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน

8. **สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (Witnessed between students and teacher)** หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างครูและนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงความรักเอาใจใส่ การส่งเสริมให้กำลังใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความยุติธรรม การลงโทษอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการอธิบายบทเรียน และการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

9. **สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (Witnessed between students and friend)** หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเกี่ยวข้องกัน มีการปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการปรับตัว มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งสภาวะจิตใจที่ดี สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้อง ในขณะที่เผชิญกับแรงกดดันหรือสิ่งที่กระทบกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว (WHO. 1997: 1) ซึ่งผู้วิจัยสนใจการแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามเครื่องมือของสกอล วรเจริญศรี (2550 :1, 192 - 196) ที่แบ่งองค์ประกอบทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ องค์ประกอบทักษะด้านสังคม องค์ประกอบทักษะด้านความคิด และองค์ประกอบด้านการเผชิญทางอารมณ์ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถ และทักษะต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต (ณัญญา ผาดจันทิก. 2545: 79; สรนนท์ สุพรรณรัตนรัฐ. 2546: 74; ภาวิกา กลับประสิทธิ์. 2547: 62) และยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิต (ดวงกมล พรหมชัย. 2553: 113)อีกด้วย

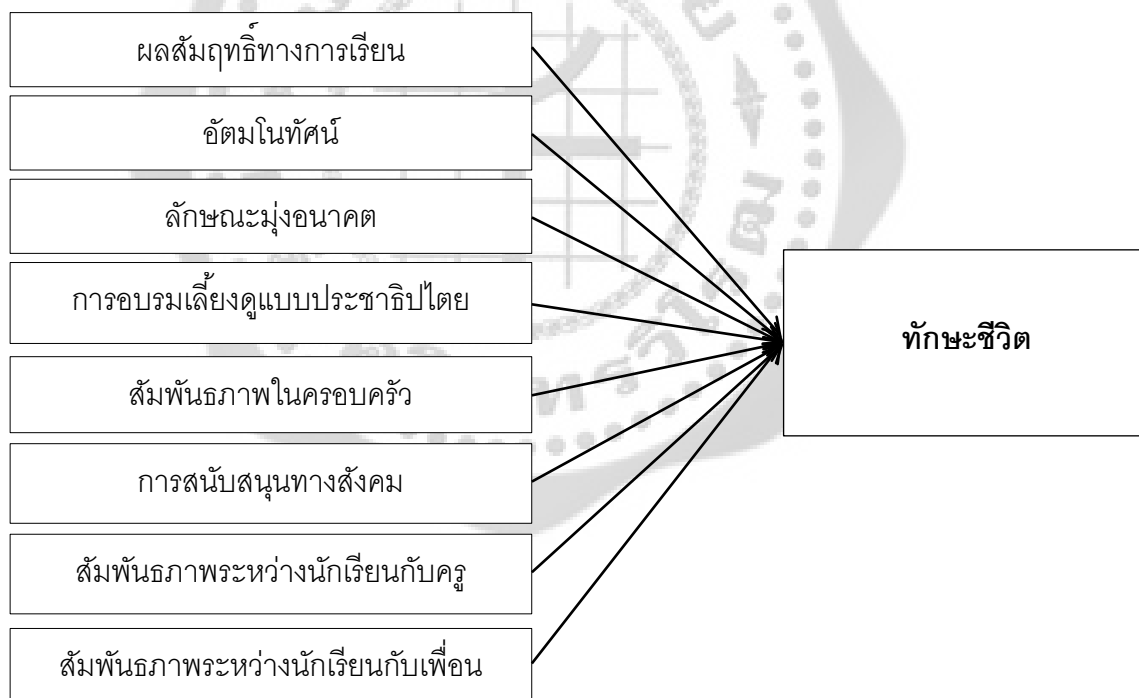
การรับรู้ทักษะต่างๆ รวมทั้งรูปร่างลักษณะทางร่างกายของตนเอง หรือเข้าใจอัตมโนทัศน์ มีความสำคัญต่อพฤติกรรม ความสามารถในการปรับตัว บุคลิกภาพ และความสำเร็จของบุคคล (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2544: 424) ซึ่งจากงานวิจัยพบว่าอัตมโนทัศน์ส่งผลทางบวกกับทักษะชีวิต (ทัชชกร นาคประเสริฐ. 2554: 56) สัมพันธ์กับการมีลักษณะมุ่งอนาคต จากการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-สูง จะมีทักษะชีวิตเกือบทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-กลาง(ภัทมาวรรณลักษณ์. 2550: 96) สถาบันที่ใกล้ชิดและมีส่วนช่วยในการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ก็คือครอบครัว ที่จะส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน ถ้าสัมพันธภาพในครอบครัวดีจะสามารถปรับตัวได้ดี แต่ถ้าสัมพันธภาพในครอบครัว รวมทั้งสัมพันธภาพบุคคลไม่ดี ก็จะส่งผลต่อการปรับตัวที่ไม่ดีด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าทักษะชีวิตส่งผลทางบวกต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว(ณัญญา ผาดจันทิก. 2545: 79; ภาวิกา กลับประสิทธิ์. 2547: 62; ชมาพร ศรีอิทยาจิต. 2548 : 102) บุคคลที่ได้รับการอบรมสั่งสอนต่างกัน จะมีระดับทักษะชีวิตต่างกันด้วย (นิลิตา อังกุล. 2552: 47) สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิต(ดวงกมล พรหมชัย. 2553: 114)

หากคนรอบข้างให้การสนับสนุนทั้งทางด้านข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจะส่งผลต่อพฤติกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤติ(พลรพี ทูมาพันธ์. 2554: 81) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อทักษะชีวิต (ชมาพร ศรีอิทยาจิต. 2548 : 102-103; สรนนท์ สุพรรณรัตนรัฐ. 2546: 74)

อิทธิพลของความสัมพันธ์กับคนรอบข้างที่โรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นครูหรือเพื่อน ซึ่งครูมีบทบาทอย่างมากในการเป็นผู้หล่อหลอมและสั่งสอน ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีสุขจากการวิจัยพบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลต่อทักษะชีวิต(ณัญญา ผาดจันท์ก. 2545: 79-83; ภวิกา กลับประสิทธิ์. 2547: 62-63) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อทักษะชีวิตเช่นกัน (ณัญญา ผาดจันท์ก. 2545: 79-83; ภวิกา กลับประสิทธิ์. 2547: 62-63)

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, อัตมโนทัศน์, ลักษณะมุ่งอนาคต, การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย, สัมพันธภาพในครอบครัว, การสนับสนุนทางสังคม, สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัจฉริยะทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย อย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานเพื่อประกอบการศึกษา โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต
 - 1.1.1 ความหมายของทักษะชีวิต
 - 1.1.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
 - 1.1.3 ความสำคัญของทักษะชีวิต
 - 1.1.4 ที่มาของทักษะชีวิต
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1.2 องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับทักษะชีวิต
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์
 - 3.1.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์
 - 3.1.2 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์
 - 3.1.3 อัตมโนทัศน์กับทักษะชีวิต
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 4.1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 4.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 4.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคตกับทักษะชีวิต
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 5.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 5.1.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 5.1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับทักษะชีวิต
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่/ผู้ปกครอง
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว
 - 6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว
 - 6.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว
 - 6.1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัว
 - 6.1.3 สัมพันธภาพในครอบครัวกับทักษะชีวิต
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม
 - 7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม
 - 7.1.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม
 - 7.1.2 ความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคม
 - 7.1.3 การสนับสนุนทางสังคมกับทักษะชีวิต
 - 7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม
8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
 - 8.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
 - 8.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
 - 8.1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

- 8.1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูกับทักษะชีวิต
- 8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- 9. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
 - 9.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
 - 9.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
 - 9.1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
 - 9.1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนกับทักษะชีวิต
 - 9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

1.1.1 ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1997: 1) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการปรับตัว มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งสภาพจิตใจที่ดี สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้อง ในขณะที่เผชิญกับแรงกดดันหรือสิ่งที่กระทบกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว

กรมสุขภาพจิต (2541: 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชาย-หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรมและปัญหาสังคม

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546: 1-2) ให้ความหมายของทักษะชีวิต หมายถึง

1. ความสามารถของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ความสามารถที่มนุษย์สามารถเรียนรู้จากตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสภาพแวดล้อมทั้งธรรมชาติและทางสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น
3. ความสามารถที่ประกอบด้วยความรู้ เจตคติและทักษะการจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้

4. ความสามารถที่มนุษย์ควรพัฒนาได้จนบรรลุจุดสูงสุดในชีวิต คือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

สกล วรเจริญศรี (2550: 9) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการจัดการหรือแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 3) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าหมายถึง ความสามารถในการปรับตัว และมีพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกันที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

กานต์ชัยญา แก้วแดง (2555: 25) หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของทักษะชีวิตดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

1.1.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1997 : 2) เสนอแนวคิดของทักษะชีวิตไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นสิ่งที่นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในชีวิต ถ้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ในการกระทำสิ่งต่างๆ โดยการประเมินทางเลือก จะช่วยให้บุคคลจัดการกับชีวิตได้ การตัดสินใจที่แตกต่างกันจะนำมาซึ่งผลที่แตกต่างกัน

2. การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ปัญหาที่ถูกลบปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการแก้ไขนั้นจะส่งผลเสียทั้งร่างกายและจิตใจ

3. การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นส่วนสนับสนุนทั้งการตัดสินใจและการแก้ปัญหา โดยทำให้สามารถวินิจฉัยทางเลือกที่เหมาะสมและผลที่เกิดขึ้นจากหลายๆ ทางเลือกอย่างมีขั้นตอนหรือไม่มีขั้นตอน โดยนำประสบการณ์มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การคิดอย่างสร้างสรรค์สามารถช่วยในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตจริง

4. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และประเมินปัจจัยต่างๆ จากปัญหาและจากสถานการณ์ที่อยู่แวดล้อมตัวเรา และปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลจากสื่อชนิดต่างๆ จากปัญหาและจากสถานการณ์ที่อยู่แวดล้อมตัวเรา และปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อชนิดต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและกริยาท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา ความต้องการ การขอคำแนะนำ การขอร้อง หรือการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นในเวลาจำเป็น การดักเตือน และการปฏิเสธ

6. การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skills) เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้อย่างเหมาะสม สามารถรักษาเพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดี นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข และรวมถึงแรงสนับสนุนทางสังคมที่ได้จากการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของบุคคลในครอบครัว

7. การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจและยอมรับในจุดดี จุดด้อยของตนเอง รู้ว่าตนเองต้องการและไม่ต้องการอะไร เข้าใจ ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะในแง่ของความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา อาชีพ

8. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง ยอมรับสิ่งที่เขาเป็นที่เขารู้สึกโดยปราศจากเงื่อนไข ไม่ว่าจะในด้านความแตกต่างทางเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว และสุขภาพ

9. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with Emotion) เป็นความสามารถของบุคคลในการรู้จักและเข้าใจภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งทำให้สามารถตอบสนอง และแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

10. การจัดการกับความเครียด (Coping with Stress) เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึงสาเหตุการเครียด รู้วิธีผ่อนคลายความเครียดและแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เพื่อให้เกิดความเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อลดปัญหาต่างๆ

กรมสุขภาพจิต. (2541: 1) ได้จัดองค์ประกอบของทักษะชีวิต ดังนี้

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นองค์ประกอบร่วม ได้แก่

1. ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และประเมินปัจจัยต่างๆ จากปัญหาและสถานการณ์แวดล้อมตัวเรา และปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ เป็นส่วนที่สนับสนุนเพื่อการตัดสินใจและแก้ปัญหาจากการค้นหาทางเลือกต่างๆ และผลที่เกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก ถึงแม้ว่ายังไม่มี การตัดสินใจแก้ปัญหา ก็ตาม ความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยให้บุคคลสามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยหรือเจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 คู่

คู่ที่ 1 ได้แก่ ความตระหนักในตนเอง และความคิดเห็นนอกเหนือใจผู้อื่น

คู่ที่ 2 ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

คู่ที่ 1 ได้แก่ ความตระหนักในตนเอง และความคิดเห็นนอกเหนือใจผู้อื่น

การตระหนักในตนเอง (self-awareness) หมายถึง ความสามารถในการค้นหา และเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น และสุขภาพ นอกจากนี้ยังส่งต่อการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึงความสามารถในการรู้และเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

คู่ที่ 2 ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้รู้จักกับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตน เช่น ความสามารถด้านสังคม ดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ โดยมีได้ มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่างหน้าตา เสน่ห์ หรือความสามารถทางเพศ การเรียนเก่ง เป็นต้น

ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) หมายถึง ความรู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนรับผิดชอบต่อในความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความภูมิใจในตน เพราะหากคนเรามีความภาคภูมิใจในตน คนเหล่านี้ก็มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยหรือทักษะ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 คู่ คือ

คู่ที่ 1 ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

คู่ที่ 2 ได้แก่ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

คู่ที่ 3 ได้แก่ การจัดการกับอารมณ์ และการจัดการกับความเครียด

คู่ที่ 1 ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal relationship skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสมสมารถที่จะรักษาเพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข และรวมถึงแรงสนับสนุนทางสังคมที่ได้จากการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของบุคคลในครอบครัว

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้คำพูดและท่าทาง เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นความต้องการ การขอร้อง การตักเตือน และการปฏิเสธ

คู่ที่ 2 ได้แก่ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

การตัดสินใจ (Decision making) หมายถึง สิ่งนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิต ถ้าบุคคลมีการตัดสินใจภายใต้การใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการประเมินทางเลือกและผลที่ได้จากการตัดสินใจทางเลือกที่ถูกต้องและเหมาะสม

การแก้ปัญหา (Problem Solving) หมายถึง เมื่อบุคคลมีปัญหาเกิดขึ้น ไม่สามารถทำการแก้ไขทำให้เกิดภาวะความตึงเครียดต่อร่างกายและจิตใจ เมื่อมีทักษะในการแก้ปัญหาก็จะสามารถช่วยให้บุคคลแก้ไขปัญหานั้นๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของเขาได้

คู่ที่ 3 ได้แก่ การจัดการกับอารมณ์และการจัดการกับความเครียด

การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งวิธีการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถตอบสนองและแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การจัดการกับความเครียด (Coping with stress) หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีการผ่อนคลายความเครียด และแนวทางในการควบคุมระดับ ความเครียดเพื่อก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อลดปัญหาต่างๆ

ยูเนสโก (ไพโรจน์ คะเชนทร์. ม.ป.ป.: 10-11;อ้างอิงจากFocusing Resources on Effective School Health. 2002., citing UNESCO.2001,อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการ สภากาการศึกษา.2547) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสามารถทางความคิด (Cognitive Abilities) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ ที่จะรู้ (Learning to Know) โดยแบ่งออกเป็น 2 ทักษะ คือ

1.1 ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (Decision making and Problem solving skills) ประกอบด้วย ทักษะในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การประเมินผลที่เกิดขึ้นในอนาคต ของพฤติกรรมในปัจจุบันสำหรับตนเองและผู้อื่น การกำหนดทางเลือกต่างๆในการแก้ปัญหา ทักษะ การวิเคราะห์เกี่ยวกับอิทธิพลของค่านิยมและเจตคติของตนเองและบุคคลอื่นต่อแรงจูงใจ

1.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ(Critical thinking skills) ประกอบด้วย การ วิเคราะห์กลุ่มเพื่อนและอิทธิพลของสื่อต่างๆ การวิเคราะห์เจตคติ ค่านิยม ปทัสฐานทางสังคม และ ความเชื่อ และปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อตนเอง

2. ด้านความสามารถส่วนบุคคล (Personal abilities) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ ที่จะ เป็น (Learning to be) โดยแบ่งออกเป็น 3 ทักษะคือ

2.1 ทักษะการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง (Skills for increasing internal locus of control) ประกอบด้วย ทักษะการสร้างเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตนเองทักษะ การตระหนักรู้ในตนเองรวมถึงการตระหนักรู้ในสิทธิ อิทธิพล ค่านิยม เจตคติ จุดแข็งและจุดอ่อน ทักษะในการกำหนดเป้าหมาย ทักษะในการดูแลตนเอง และทักษะในการประเมินตนเอง

2.2 ทักษะการจัดการกับความรู้สึก(Skills for managing feeling) ประกอบด้วย การจัดการความโกรธ การจัดการกับความวิตกกังวลและความเศร้า/ผิดหวัง ทักษะการเผชิญหน้า สำหรับการจัดการกับความสูญเสียความทุกข์

2.3 ทักษะการจัดการความเครียด(Skills for managing stress) ประกอบด้วย การบริหารเวลา การเพิ่มความคิดทางบวก การรู้จักเทคนิคการผ่อนคลาย

3. ด้านความสามารถระหว่างบุคคล(Interpersonal abilities) เป็นความสามารถ ในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น แบ่งออกเป็น 5 ทักษะ คือ

3.1 ทักษะทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication skills) ประกอบด้วย การสื่อสารทั้งภาษาท่าทางและภาษากาย การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ (ไม่ใช่ทางลบ) และการรับข้อมูลย้อนกลับ

3.2 ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง (Negotiation and Refusal skills) ประกอบด้วย การบริหารความขัดแย้งและการเจรจาต่อรอง ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการปฏิเสธ

3.3 ทักษะการเห็นอกเห็นใจ (Empathy skills) ประกอบด้วยความสามารถที่จะฟังและเข้าใจความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแสดงถึงความเข้าใจในสิ่งนั้น

3.4 ทักษะการทำงานเป็นทีมและการให้ความร่วมมือ (Cooperation and Teamwork skills) ประกอบด้วย การแสดงความเคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น การประเมินความสามารถของบุคคลและการสนับสนุน

สกล วรเจริญศรี. (2550: 9) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นไว้ 3 องค์ประกอบ 10 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะด้านสังคม (Social Skills) หมายถึง ความสามารถต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้แก่

1.1 ทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication Skill) หมายถึงความสามารถในการสื่อสารพูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่สอดคล้องเหมาะสมและรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น

1.2 ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง (Refusal and Negotiation Skills) หมายถึง ความสามารถในการปฏิเสธในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่น การรู้จักประนีประนอมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นสอดคล้องกับความคิดของตน และเสนอทางเลือกที่ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น

1.3 ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (Assertive Skill) หมายถึง ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่ปกป้องในสิทธิของตนเอง และไม่ล่วงล้ำในสิทธิของบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการของตนเองต่อบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ

1.4 ทักษะการให้ความร่วมมือ (Cooperative Skill) หมายถึง ความสามารถในการเคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น การประเมินในความสามารถของตนเองที่ใช้เป็นประโยชน์

ต่อกลุ่ม การให้การสนับสนุนและการให้ความไว้วางใจสมาชิกกลุ่มตลอดจนการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลเมื่อทำงานร่วมกัน

1.5 ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น (Empathetic Skill) หมายถึง ความสามารถในการรู้และเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ทักษะด้านการคิด (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิด ได้แก่

2.1 ทักษะการตัดสินใจ (Decision-Making Skill) หมายถึง ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลเพื่อพิจารณาความเสี่ยงในการตัดสินใจ และการประเมินผลของการตัดสินใจ

2.2 ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skill) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดหรือระบุปัญหาที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ปัญหา ด้วยความเป็นเหตุเป็นผล และการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

3. ทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ (Emotional Coping Skills) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ตนเอง ได้แก่

3.1 ทักษะการจัดการด้านความเครียด (Stress Managing Skill) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมความคิดในทางลบเมื่อเผชิญกับปัญหา การรู้จักการผ่อนคลายเมื่อเกิดความเครียดและความไม่สบายใจ ตลอดจนการหาวิธีในการช่วยลดเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกกังวล

3.2 ทักษะการเผชิญความโกรธ (Anger Coping Skill) หมายถึงความสามารถในการควบคุมและยับยั้งความโกรธเมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่พอใจ และความสามารถในการหาวิธีผ่อนคลายความโกรธได้

3.3 ทักษะการควบคุม ดูแลตนเอง (Self-Monitoring Skill) หมายถึง ความสามารถในการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง ประกอบด้วย การมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2554) ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

ระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้ความถนัดความสามารถจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. รู้จักความถนัด ความสามารถและบุคลิกภาพของตนเอง	1.1 วิเคราะห์ความถนัด ความสามารถ ของตนเองได้ 1.2 วิเคราะห์ลักษณะส่วนตน อุปนิสัย และค่านิยมของตนเองได้
2. รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	2.1 วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของตนเองได้ 2.2 กำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. ยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น	ยอมรับในความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล
4. มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก	สะท้อนมุมมองที่ดีของตนเองและผู้อื่นได้
5. รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	5.1 แสดงความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นได้ 5.2 นำเสนอคุณลักษณะที่ดีมีคุณค่าของตนเองและผู้อื่นได้
6. มีความภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น	6.1 แสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในความสารถ ความดีของตนเองและผู้อื่น 6.2 แสดงความสามารถและความดีงามที่ตนเองภาคภูมิใจให้ผู้อื่นรับรู้ได้
7. มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น	7.1 กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ 7.2 ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของผู้อื่น
8. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	8.1 เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย 8.2 ปฏิบัติตามสิทธิของตนเอง
9. มีทักษะในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางสู่ความสำเร็จ	9.1 กำหนดทิศทางและวางแผนการดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จที่ตนเองคาดหวังได้ 9.2 ปฏิบัติตามแผนการดำเนินชีวิตที่กำหนดไว้และปรับปรุงให้มีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูล ที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. เลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่างไตร่ตรอง และรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลง	วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของข้อมูลข่าวสารเลือกใช้ ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างภูมิความรู้และการตัดสินใจเมื่อเผชิญ สถานการณ์รอบตัว
2. ตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆที่เผชิญ อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	2.1 ประเมินสถานการณ์ต่างๆที่เผชิญด้วยข้อมูลและเหตุผล ที่ถูกต้อง 2.2 ตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่เผชิญด้วยทางเลือก ที่เหมาะสมไม่เกิดผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
3. แก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤตได้อย่าง เป็นระบบ	3.1 แก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์วิกฤตอย่างไตร่ตรอง ตามขั้นตอนหลักการแก้ปัญหา 3.2 วิเคราะห์ผลกระทบและหาทางป้องกันหรือแก้ปัญหา ที่เกิดจากพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ 3.3 วางตัวและกำหนดท่าทีที่เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีเจตนาการและความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	สร้างสรรค์ผลงานและพฤติกรรมได้เป็นที่ยอมรับ
5. มองโลกในแง่ดี	5.1 บอกสิ่งที่มองเห็นหรือมุมมองด้านดีในบรรยากาศหรือ สภาพเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาได้ 5.2 มีความยืดหยุ่นทางความคิด
6. มีทักษะในการแสวงหาข้อมูลและใช้ ข้อมูลให้เป็นประโยชน์	แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆด้วยวิธีการที่มี ประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น
7. ประเมินและสร้างข้อสรุปทบทวนชีวิต ของตนเอง	ประเมินและสรุปผลการกระทำ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ในสถานการณ์คับขันจากประสบการณ์ที่ดีของตนเองและ ผู้อื่นเป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี้ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. ประเมินและรู้เท่าทันสภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง	1.1 สสำรวจและประเมินอารมณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนเองได้ 1.2 เลือกวิธีการจัดการหรือควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสม
2. จัดการความขัดแย้งต่างๆได้ด้วยวิธีที่เหมาะสม	2.1 เลือกวิธีการจัดการความขัดแย้งต่างๆได้อย่างเหมาะสม 2.2 ยุติความรุนแรงในสถานการณ์ต่างๆโดยสันติวิธี
3. คลายเครียดด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์	มีวิธีการคลายเครียดที่ไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
4. รู้จักสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่น	4.1 มีวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่นได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ 4.2 ปรับความคิด ความรู้สึก อารมณ์ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆที่อาจก่อให้เกิดความไม่พอใจหรือความเครียดได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. รู้จักปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์เสี่ยง และรู้จักเตือนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงความเสี่ยง หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้อง	1.1 ปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิเสธ 1.2 เตือนเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องตามขั้นตอนทักษะการเตือน
2. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	กล้าแสดงความคิดเห็นประกอบเหตุผลด้วยวิธีการสื่อสารที่ดี
3. ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย	ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยได้อย่างราบรื่น
4. มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น	อาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
5. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก	มีวิธีการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งด้านภาษาพูด ภาษากาย ด้วยความสุภาพและเป็นมิตร
6. เคารพกฎกติกาของสังคม	ปฏิบัติตามตามกฎกติกาของสังคมอย่างเต็มที่ทุกสถานการณ์
7. ให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นได้	ให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่น และผู้อื่นสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้

จากข้อความดังกล่าว พบว่ามีการจัดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้หลายแบบ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามเครื่องมือของสกล วรรณฤศิริ ที่วัดทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ทักษะด้านสังคม (Social Skills) หมายถึง ความสามารถต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มีการแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเน้นความสามารถในการสื่อสารพูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่เหมาะสมและรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น 2) ด้านทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง ซึ่งเน้นความสามารถในการปฏิเสธในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่น การรู้จักประนีประนอมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใ้มนำวให้ผู้อื่นเห็นสอดคล้องกับความคิดของตนและเสนอทางเลือกที่ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น 3) ด้านทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งเน้น ความสามารถของการแสดงพฤติกรรมที่ปกป้องในสิทธิของตนเอง และไม่ล่วงล้ำในสิทธิของบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการของตนเองต่อบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็นด้วย

อย่างสุภาพ 4) ด้านทักษะการให้ความร่วมมือ ซึ่งเน้น ความสามารถในการเคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น การประเมินในความสามารถของตนเอง การให้การสนับสนุนและการให้ความไว้วางใจ สมาชิกกลุ่มตลอดจนการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) ด้านทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ซึ่งเน้น ความสามารถในการรู้และเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.2 ทักษะด้านการคิด (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิด มีการแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการตัดสินใจ ซึ่งเน้น ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ การวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลเพื่อพิจารณาความเสี่ยงในการตัดสินใจ และการประเมินผลของการตัดสินใจ 2) ด้านทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเน้น ความสามารถในการกำหนดหรือระบุปัญหาที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยความเป็นเหตุเป็นผล และการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

1.3 ทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ (Emotional Coping Skills) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ตนเอง มีการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการจัดการด้านความเครียด ซึ่งเน้น ความสามารถในการควบคุมความคิดในทางลบเมื่อเผชิญกับปัญหา การรู้จักการผ่อนคลายเมื่อเกิดความเครียดและความไม่สบายใจ หาวีธีในการช่วยลดเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกกังวล 2) ด้านทักษะการเผชิญความโกรธ ซึ่งเน้น ความสามารถในการควบคุมและยับยั้งความโกรธเมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่พอใจ และความสามารถในการหาวิธีผ่อนคลายความโกรธได้ และ 3) ด้านทักษะการควบคุม ดูแลตนเอง ซึ่งเน้น ความสามารถในการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง

1.1.3 ความสำคัญของทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตมีความจำเป็นสำหรับเยาวชนที่จะต้องเผชิญต่อสู้กับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน อีกทั้งเยาวชนในวัยนี้ต้องเจริญเติบโตขึ้นในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เยาวชนสับสนในความคิดของตนเกี่ยวกับโอกาสในวันข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไรร ทำให้อาจารย์เกิดความอ่อนแอ ให้ความสำคัญของการสอนทักษะชีวิตแก่เยาวชน ว่าเยาวชนของเราอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัวในการพัฒนาเยาวชน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนเพื่อที่จะเผชิญปัญหาหอบตัวและภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป

(ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์; และคณะ. 2538: 2)

ทักษะชีวิตมีความสำคัญต่อบุคคล ครอบครัว ประเทศ และสังคมโลก เนื่องจากทักษะชีวิตมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตและการแก้ไขปัญหาในระดับบุคคล ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพประชากรโดยรวม กล่าวคือ ทักษะชีวิตมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาต่อไปนี้ (กุสุมาวดี คำเกลี้ยงและคณะ. 2554)

1. ปัญหาสุขภาพจิตของค์การอนามัยโลกได้ระบุว่าทักษะชีวิตเป็นเสมือนเครื่องมือหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถดำรงรักษาสุขภาพจิตให้คงอยู่ได้ ไม่เกิดปัญหา เพราะสภาพแวดล้อมและปัญหาที่เกิดขึ้นมากมายในสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคล ถ้าบุคคลมีทักษะชีวิต บุคคลย่อมเข้าใจปัญหา และสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลจนสามารถแก้ปัญหาต่างๆให้ลุล่วงไปได้

2. ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่สืบเนื่องจากปัญหาอาชญากรรมภายในและภายนอกประเทศที่ผู้ชายมีเครือข่ายอยู่ในทุกชุมชนและหมู่บ้าน เนื่องจากหวังรายได้จากการค้าสารเสพติดทำให้ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาหนึ่งที่ยากจะแก้ไขให้หมดไป แม้ว่ารัฐบาลจะทำการปราบปรามอย่างรุนแรง แต่สารเสพติดก็ยังแพร่ระบาดอยู่ ดังนั้น วิธีการป้องกันภัยจากสารเสพติดที่มีประสิทธิภาพคือการใช้ทักษะชีวิต หลีกเลียง และปกป้องตนเองและครอบครัวจากการแพร่ระบาดของสารเสพติด

3. ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ในระหว่างที่ยังเรียนอยู่ มีเพศสัมพันธ์แบบสำล่อน รักร่วมเพศ เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาสุขภาพจิต เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วยากจะแก้ไข ทักษะชีวิตจะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจเรื่องของเพศสัมพันธ์และรู้ว่าจะป้องกัน หลีกเลียง และหาทางออกให้กับตนเองได้อย่างไรเมื่อเผชิญกับปัญหาการมีเพศสัมพันธ์

4. ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาเกิดจากการใช้อารมณ์และความรู้สึก ตลอดจนอารมณ์ร่วมกับกลุ่มและพวกพ้องมากการใช้เหตุผล ทำให้ขาดความยั้งคิดในการกระทำใดๆ ที่นำตนเองไปสู่การก่ออาชญากรรม ทำให้สูญเสียอนาคตเสียโอกาสและทำให้บุพการีเสียใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้งทุกระดับสามารถทำได้ไม่ว่าจะเป็นระหว่างบุคคล แม้แต่ระหว่างประเทศ ทั้งนี้คุณธรรมของคามขัดแย้งต้องมิใช้เหตุผลและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นหลักการสำคัญในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้ที่มีทักษะชีวิตสามารถนำหลักการแห่งเหตุผลมาตัดสินแก้ไขปัญหาต่างๆได้

5. ปัญหาครอบครัวส่วนมากเกิดจากสาเหตุการหย่าร้างของสามี-ภรรยาทำให้ครอบครัวมีสภาพแตกแยก ส่งผลกระทบต่อลูกๆ ไม่ว่าจะอยู่กับพ่อหรือแม่ก็ตาม ลูกบางคนยังถูกทอดทิ้งให้อยู่กับญาติผู้ใหญ่ ทำให้ลูกขาดความอบอุ่น ขาดการขัดเกลาทางสังคม และทำให้รู้สึกที่ตัวเองมีปมด้อย ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีปัญหาครอบครัวสูงมาก ดังนั้น เยาวชนจึงจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันตนเองไม่ว่า

จะมีปัญหาครอบครัวหรือไม่ก็ตาม ซึ่งทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนมีความเข้าใจและแนวทางที่ดีให้กับตนเองได้แม้ว่าครอบครัวจะไม่สมบูรณ์ก็ตาม

6. ปัญหาสังคมซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง และระบบการสื่อสาร โทรคมนาคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนคติ การคิด การตัดสินใจ และการแสดงออกหรือพฤติกรรมของบุคคล โดยมีการสื่อสารต่างๆ เป็นผู้สร้างอิทธิพลต่อบุคคลรุ่นใหม่มากที่สุด ถ้าเยาวชนไม่มีทักษะชีวิต ก็ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตนเองไปในทางที่เหมาะสม แต่อาจจะแสดงออกหรือมีการกระทำที่เป็นปัญหาสังคม เช่น การเที่ยวเตร่ อาชญากรรมรูปแบบต่างๆ การขายตัว ดังนั้นทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญกับเยาวชนในการเลือกแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับตนเอง

7. ปัญหาการพัฒนาตนเอง เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดนวัตกรรมที่เยาวชนจะต้องเรียนรู้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เยาวชนจึงต้องตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาตนเองไปในทางใด เช่น ในด้านการสื่อสาร ด้านศิลปวัฒนธรรม หรืองานอาชีพใด จะศึกษาหาความรู้อย่างไร จะพัฒนาทักษะความสามารถให้เป็นที่ยอมรับทั้งของตนเอง ครอบครัว ทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนได้รู้จักตนเอง รู้ความต้องการและความสามารถที่แท้จริงของตนเอง เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างถูกต้องและสำเร็จตามเป้าหมายของเยาวชน

8. ปัญหาสุขภาพร่างกาย เยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะเป็นวัยเปลี่ยนจากเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทำให้เยาวชนมีความกังวลใจด้านสุขภาพร่างกายหลายด้าน ทั้งรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ เสียง เป็นต้น ทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของร่างกายและความต้องการทางด้านจิตใจควบคู่กัน ทำให้เยาวชนสามารถปรับตนเองหรือรักษาตนเองในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ทักษะชีวิตช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมโดยอาศัยการคิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบและมีเหตุผลในการพิจารณาทางเลือกต่างๆ นำทักษะการสื่อสารมาใช้เกิดประสิทธิภาพและยังช่วยให้เป็นผู้ที่ยอมรับความแตกต่างของบุคคล สามารถปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.1.4 ที่มาของทักษะในเยาวชน

ความสามารถที่จะเป็นทักษะชีวิต เป็นสิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์และการฝึกฝนอบรม ซึ่งเกิดขึ้นในวงจรของชีวิตประจำวันในสังคมโดยการปะทะหรือมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน และผู้ใหญ่ในชุมชน ดังนั้น แหล่งที่มาของทักษะชีวิตของเยาวชน อาจจำแนกเป็น 3 แหล่งใหญ่ๆ ดังนี้ คือ (ประเสริฐ ตันสกุล และคนอื่นๆ. 2538: 7) 1) บ้านหรือครอบครัว ได้จาก

การใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับกลุ่มบุคคลในครอบครัวและได้รับการถ่ายทอดหล่อหลอมมาจากการฟังนิทาน นิยายที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง ได้แบบอย่างจากการสนทนาและปฏิบัติงานอาชีพปกติของผู้ใหญ่ที่ได้จากการช่วยทำงาน 2) ชุมชน ได้จากการร่วมกิจกรรมในชุมชน ความคิดและแบบอย่างจากการปฏิบัติของผู้ใหญ่ชุมชน และดูแบบอย่างจากการละเล่นพื้นเมือง เกม งานประเพณี การเล่นกับเพื่อนๆ พบปะสนทนากับบุคคลต่างกลุ่มต่างวัย โดยไม่มีภาวะกดดัน และ3) โรงเรียน ได้จากการฝึกอบรม จากกระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกหลักสูตรโดยเฉพาะที่มีการสอดแทรกในวรรณคดี นิทาน บทเรียนวิชาภาษา การแนะนำกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการอบรมบ่มนิสัย โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเริ่มต้นการสอนทักษะชีวิต เนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งจะเข้าถึงได้ง่าย โรงเรียนมีโครงสร้างชัดเจน คุ่มค่าต่อการนำไปใช้ ผู้สอนมีประสบการณ์อยู่แล้ว ผู้ปกครองและชุมชนให้ความเชื่อถือไว้วางใจ สามารถที่จะติดตามประเมินผลได้ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แหล่งที่มาของทักษะชีวิตได้มาจาก 3 แหล่ง คือ บ้านหรือครอบครัว, ชุมชนและโรงเรียน ซึ่งจะช่วยกันในการส่งเสริมและติดตามผลได้ทั้งระยะสั้น ระยะยาว

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

งานวิจัยต่างประเทศ

ควิน (ปีทมา วรรณลักษณ์. 2550 : 42; อ้างอิงจาก Quine. 1992) ได้ใช้การศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional study) เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักในเรื่องการใช้สารเสพติดของเด็ก 2 กลุ่ม (อายุ9-13ปี) โดยเด็กกลุ่มที่ 1 จำนวน 1,044 คน จะได้รับความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด และโปรแกรมทักษะชีวิต ส่วน กลุ่มที่ 2 จำนวน 1,292 คน เป็นกลุ่มควบคุม จะไม่ได้รับโปรแกรมใดๆ เลย ซึ่งการประเมินผลเด็กนั้น ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ผลการศึกษาครั้งแรกพบว่า มีความแตกต่างกันของลักษณะพื้นฐานของนักเรียนทั้งสองกลุ่มอยู่บางประการ คือ พบว่าเด็กกลุ่ม 1 นั้นส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนรัฐบาล และอยู่ในโรงเรียนที่มีเศรษฐกิจสูงกว่า จึงได้มีการวิเคราะห์ผลใหม่ โดยการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนเหล่านี้ ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับโปรแกรมนั้นจะเป็นตัวทำนายในเรื่องความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดเท่านั้นแต่ไม่ได้เป็นตัวทำนายความตั้งใจต่อการสูบบุหรี่หรือการดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มควบคุมและยังพบว่าโปรแกรมนี้นอกจากจะได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นด้วย เช่น การใช้สารเสพติดอื่นๆ ตลอดจนการพัฒนาสุขภาพจิตอีกด้วย

ดันแคน (Duncan. 2000: 33-34) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนแกนนำของผู้เข้าร่วมเข้าค่าย 4-H ในเวอร์จิเนียตะวันตก พบว่าเพศหญิงมีความเป็นผู้นำมากกว่าจะเป็นผู้รับการปฏิบัติ และอายุ 13 ปีได้คะแนน YYLSDS สูงสุดรองลงมาคืออายุ 14 และ 15 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่เคยได้รับรางวัล 4-H เป็นผู้ที่มีทักษะชีวิตสูงกว่าผู้ที่ยังไม่ได้รับรางวัล

เอลิซาเบธ (Elizabeth. 2001: online) ได้ศึกษาผลกระทบของการทำโปรแกรมที่มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่น เป็นการให้โปรแกรมสอนวัยรุ่นให้รู้จักควบคุมตนเองในเรื่องของการเรียน และมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการคิดในลักษณะมุ่งอนาคต พบว่าวัยรุ่นหลังจากได้รับโปรแกรมแล้วมีการพัฒนาทักษะชีวิตได้ดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรม

สลิกเกอร์ และคณะ (Slicker; & et al. 2005: online) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนปลาย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยศึกษากับนักเรียนชั้นปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 พบว่าการพัฒนาทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านคือ การสื่อสารระหว่างบุคคล การตัดสินใจ การดูแลสุขภาพ และการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในระดับสูง

งานวิจัยในประเทศ

วิญญา อรรถยุกติ (2543: 113-116) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายที่เข้ารับการศึกษาคติยาเสพติดจำนวน 112 คน และนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6ที่ไม่เคยติดยาเสพติดจำนวน 103 คน ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า วัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติด วัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดที่ระดับอายุต่างกัน ระยะเวลาการใช้ยาเสพติด ระดับสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ระดับอิทธิพลของเพื่อนต่างกันมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ฉวีวรรณ คล้ายนาค (2544: 91-93) ได้ศึกษาทักษะชีวิตของหญิงบริการทางเพศ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยที่ระดับ .01 ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ และอายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศที่ระดับ .05

ชูรีพร เทียนธวัช (2547: 110) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ภายหลังจากได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบ กลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบ ดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นรินทร์ นาคอ่วม. (2549: 105) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด ก่อนและหลังทดลองมีทักษะชีวิตในด้านทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านทักษะการตัดสินใจ เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านความตระหนักในตนเอง และด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง หลังการทดลองนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สกล วรเจริญศรี (2550: 192-196) ได้ศึกษาทักษะชีวิตและการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะชีวิตประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทักษะด้านสังคม องค์ประกอบทักษะด้านความคิด และองค์ประกอบทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ มีค่าความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะชีวิตโดยรวมและรายองค์ประกอบของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากลุ่มฝึกอบรมมีผลให้ทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

อมรศรี ศรีอินทร์.(2551: 161-162) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมวัยรุ่นที่เหมาะสมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง และทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นิสิตา อังกุล (2552: 92) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ความสามารถด้านเหตุผล การมองโลกในแง่ดี สภาพแวดล้อมทางการเรียน และการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่/ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์ตัวแปรเอกนามระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิตมีค่า .620 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 38.4

ดวงกมล พรหมชัย (2553: 114 - 117) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะและด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า

- 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อทักษะชีวิตดังนี้ ชั้นปีที่ 1 พบว่าเจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษา ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์ และด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลทางลบต่อทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร เจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษาส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และความคิด
- 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อทักษะชีวิตในด้านต่างๆ ดังนี้ กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทาง

ลบต่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อทักษะชีวิตทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปี

ทัชชกร นาคประเสริฐ. (2554: 56-57) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ อัตรานอกทัศน บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเพื่อน

สุมาลี เทวฤทธิ์(2554: 110-111) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพแบบแสดงตัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และสุขภาพจิตและตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนทักษะชีวิตของนักเรียน ได้ร้อยละ 76.3

กาญจนา เฉลิมพล. (2555: 82) ศึกษารูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีคะแนนเฉลี่ยรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านการดำเนินชีวิตและการดูแลตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะด้านบุคคลและสังคม ทักษะด้านการปฏิบัติงานและทักษะด้านความรู้และการใช้เหตุผลมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นและสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่านักเรียนที่มีเพศและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน มีเป้าหมายทักษะชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีเป้าหมายทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า ทักษะชีวิตมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างและป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดกับวัยรุ่นอย่างได้ผลไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเสพยาเสพติด โรคทางพันธุกรรม พฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมของวัยรุ่น โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตในด้านต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านการประสบความสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อสาขาวิชาที่ศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพแบบแสดงตัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และสุขภาพจิต นอกจากนี้ยังมีเพศ ระดับชั้นและสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตเช่นกัน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กูด (วาทีนี อึ้งเกลี้ยง. 2552: 27 อ้างอิงจาก Good. 1973: 7) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้ หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

ไพศาล หวังพานิช (2526: 89) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือจากการสอน

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินท์ ชูชม (2530: 10) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่งซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่ต้องอาศัยความสามารถทางร่างกายและสมอง

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

2.1.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (วาทีนี อึ้งเกลี้ยง. 2552: 27 ; อ้างอิงจาก สุรัตน์ อังกูรวโรจน์. 2532: 4-6) ดังต่อไปนี้

(1) ความรับผิดชอบ จะเกิดขึ้นด้วยการที่บุคคลสำนึกถึงภาระหน้าที่ ว่าตนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อสังคม ต่อครอบครัว ต่อภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ทั้งนี้เพราะว่า การที่บุคคลมีความรับผิดชอบย่อมจะช่วยการทำงานให้ประสบผลสำเร็จก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานต่างๆ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป้าหมายของการศึกษาต้องการให้นักเรียนมีการพัฒนาค่านิยมทางศีลธรรมและจิตใจ เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

(2) ความวิตกกังวลจากความขัดแย้งระหว่างความต้องการทางสัญชาติญาณกับความต้องการทางสังคม ความวิตกกังวลมีหลายระดับถ้ามีเพียงเล็กน้อยจะช่วยให้มีแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นถ้ามีมากเกินไปจะจำกัดความสามารถในการเรียนรู้เพราะความวิตกกังวลทำให้เกิดความเหนื่อยล้าและขัดขวางต่อปฏิกิริยาของร่างกาย

(3) อັตมโนทัศน์ พัฒนามาจากการที่บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มในสังคมที่ใกล้ชิดติดกับบุคคลนั้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วค่อยๆ พัฒนาต่อไปจนมีความคงตัวขึ้นเรื่อยๆ แต่ความสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ เนื่องจากบุคคลที่มีประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา อັตมโนทัศน์จึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(4) สภาพของระบบโรงเรียน นักเรียนจะต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อนในโรงเรียน มีการทำงานหรือกิจกรรมเป็นหมู่คณะ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งนักเรียนอยู่ในวัยรุ่นสถานภาพทางสังคมมิติของนักเรียนจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(5) นิสัยหรือทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อครู วิธีการสอนของครู โรงเรียนและกระบวนการสอน ยอมรับวัตถุประสงค์และคุณค่าของการศึกษาแล้ว ย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจ กำลังใจอันที่จะมีความขยัน เอาใจใส่ มานะพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ แต่หากว่านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนแล้วย่อมเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายหมดกำลังใจเรียนซึ่งทำให้ผลการเรียนต่ำด้วย

(6) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการความสำเร็จสูงขึ้นไปเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนให้ก้าวหน้าขึ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก

(7) ความสนใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ เป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำกิจกรรมใดๆ เพื่อความสำเร็จในการเรียน นอกจากนั้นความสนใจยังแสดงถึงความโน้มเอียงในการที่บุคคลจะเลือกหรือทำสิ่งใดที่ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่นๆ ความสนใจของบุคคลย่อมแตกต่างกันไปในชนิดและปริมาณและอาจจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของความพยายามของนักเรียนที่มีความสนใจกับการเรียนย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามไปด้วย

(8) องค์ประกอบเกี่ยวกับทางบ้าน มีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อชีวิตของเด็กตั้งแต่เด็กจนโต เด็กจะเป็นคนที่สมบูรณ์เพียงใด มีบุคลิกภาพอย่างไรจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพียงไรอิทธิพลมาจากทางบ้านทั้งสิ้น ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

(9) กระบวนการเรียนการสอน เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน โปรแกรมการเรียนการสอนตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน องค์ประกอบเหล่านั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างดี จึงทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะตัวผู้เรียนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการเรียนการสอนไม่ว่าระดับใดก็ตามจะดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อครูอาจารย์ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ พื้นฐานความรู้ความคิดด้านพุทธิสัย, ด้านจิตพิสัย และคุณภาพการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้ องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน, องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา, องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมสภาพแวดล้อมทางบ้าน และองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับทักษะชีวิต

จากการศึกษาของสรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ (2546: 74-75) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ จำนวน 290 คน ผลการศึกษาพบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทักษะชีวิตด้านการคิดวิจารณ์ญาณและการจัดการกับความเครียดสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนทักษะชีวิตในด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547: 62-63) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง ที่พักอาศัย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

ษมาพร ศรีธิตยาจิต (2548: 102-103) ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตมากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ดวงกมล พรหมชัย (2553: 114-117) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะและด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อทักษะชีวิต

จากงานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับทักษะชีวิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตมากที่สุด

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

เนเบอร์ (ชะมาพร ศรีอิทยาจิต. 2548: 62; อ้างอิงจากNabors. 1975: 3241-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับเกรด 5 และเกรด 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

โมฮีแมง(Mohiemang. 2008: 160-166) ได้ศึกษาโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาบอตสวานา: มุมมองของการจัดการการศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนแตกต่างกันในประสิทธิภาพของพวกเขา บางโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าคนอื่น ๆ และโรงเรียนแตกต่างกันในความสอดคล้องของพวกเขาข้ามพื้นที่สามหลักสูตรแกนกลางของเซตสวานา, อังกฤษและคณิตศาสตร์ นอกจากนี้โรงเรียนแตกต่างกันในการประสบความสำเร็จของนักเรียนจากปีที่แล้ว และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน นักเรียนเป็นคนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนความสามารถกลางและเด็กชายมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่ามี 6 เล่ม ได้แก่

เจริญขวัญ น้าพา. (2554: 178). ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการเชื่อมโยง และความสุขในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนภายหลังได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษาแบบร่วมมือสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความสุขในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวคิดปัญญาศึกษาแบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นภาพกรณ์ หวานชม. (2554: 57). การศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยา ศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการ เรียนรู้ที่ใช้สมอง เป็นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นุจรีย์ ผิวงาม (2554: 61). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ คิดเชิงมโนทัศน์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยการออกแบบการ เรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) กับการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดย การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับกับกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการออกแบบการ เรียนรู้แบบย้อนกลับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

รัชฎา ยศบุตร. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ด้วยวิธีวิจัย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการ เรียนรู้ด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิจัยและการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบสืบสวนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิจัยและการจัดการเรียนรู้ด้วย การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แสงสุรีย์ วาดวิจิตร. (2554) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการ เรียนภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รชนุช รัตนสาร. (2555: 131). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบ 4 MAT กับการ สอนแบบเทคนิคผังกราฟิก พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ 4MAT กับการสอนแบบเทคนิคผังกราฟิก มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ 4MAT กับการสอนแบบเทคนิคผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากงานวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการประสบความสำเร็จในการเรียนจากการสอนด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ การสอนตามคู่มือ การสอนแบบ 4MAT และความสุขในการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งก่อนและหลังการทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ (Self-Concept)

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

3.1.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์

โรเจอร์ (Roger. 1951: 136) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับบุคลิกภาพ บุคลิกลักษณะ รูปร่าง ความสามารถ ตลอดจนคุณค่าของตนเอง

พรณี ชูชัย เชนจิต (2541: 592-293) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง ภาพของตนเอง ซึ่งเกิดจากความคิด ความรู้สึก เจตคติ การรับรู้ การตีความเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ความสามารถ และคุณค่าของตนเอง

สุรางค์ โค้วตระกูล (2544: 424) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง การรับรู้ตนเอง ซึ่งหมายถึง การรับรู้ ความรู้สึกทัศนคติ และความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ทักษะต่างๆ รวมทั้งรูปร่างลักษณะทางด้านร่างกาย

เฮอร์ลิค (พรณวดี จันทราช. 2544: 11; อ้างอิงจาก Hurlock. 1964) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง เป็นการรับรู้ตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้านร่างกายรับรู้เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาสุขภาพ ส่วนด้านจิตใจเป็นการรับรู้ความรู้สึกนึกคิด รับรู้การปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง และอารมณ์ของตนเอง ซึ่งในแต่ละคนนั้นอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่เกี่ยวกับตนเองทั้งทางสุขภาพร่างกายได้แก่ รูปร่างหน้าตา ภายนอก การแต่งกาย และความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจ ความสามารถและการได้รับการยอมรับ ด้านจิตใจ ได้แก่ มีความสุขในชีวิต

ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับ ซึ่งมีทั้งอत्मโนทัศน์ดีหรือทางบวก และอत्मโนทัศน์ที่ไม่ดีหรือทางลบ

3.1.2 ความสำคัญของอत्मโนทัศน์

จตุรพร ลิ้มมันจริง (2549: 251-253) กล่าวว่า ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ เกี่ยวกับตนเองและการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกตนเองนั้นเป็นจุดศูนย์กลางของจิตวิทยาวิยรุ่น ซึ่งเป็นแรงขับทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับซุลลิแวน (Sullivan. 1993) และแมคแคนเดส (McCandless. 1970) ที่มนุษย์มีการพัฒนาและรับเอารูปร่างของตนไปตามสภาพความสัมพันธ์ของบุคคล เพื่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น โดยโรเจอร์ส (Roger. 1959) เชื่อว่าแต่ละบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามที่ตนนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นเช่นไร เช่น เชื่อว่าตนเองหน้าตาดีและแต่งกายทันสมัย พฤติกรรมก็จะแสดงออกมาในรูปที่เรามีดีไม่แพ้ใคร มีความมั่นใจ เพราะฉะนั้นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองจึงแสดงบทบาทที่มีในการวางตัว และพรณี ชูทัย เจนจิต (2538: 3) กล่าวว่า ถ้าบุคคลมีอत्मโนทัศน์ต่อตนเองในทางบวกมองเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองในทางบวก เขาจะประพฤติปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างทัดเทียมกับตน เห็นคุณค่าในผู้อื่น เมื่อตนมีความรู้สึกเช่นนี้กับผู้อื่น เขาก็จะได้รับการปฏิบัติตอบเช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีอत्मโนทัศน์ในทางลบ มองเห็นตนเองต่ำต้อย ดูถูกตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง เขามักจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกันนี้ให้กับผู้อื่น ผลที่ตามมาคือความขัดแย้งผู้อื่นไม่ชอบ การที่คนเราจะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ชอบพอของผู้อื่น มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้รับการยอมรับหรือประสบผลสำเร็จ สิ่งสำคัญคือจากประสบการณ์จากผู้อื่น

สรุปได้ว่า อत्मโนทัศน์มีความสำคัญต่อบุคคลหากมีอत्मโนทัศน์ในตนเองในทางที่ดี ก็จะส่งผลให้บุคคลมองเห็นตนเองในด้านที่ดี มีการปรับตัวไปสู่ความสำเร็จ นำพาความสุข บุคลิกภาพที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี หรือหากมีอत्मโนทัศน์ในตนเองในทางที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้มองเห็นตนเองในด้านไม่ดี ดูถูกตนเอง มองตนต่ำต้อย ไม่เห็นคุณค่าตนเอง ปฏิบัติต่อผู้อื่นไม่ดี

3.1.3 อत्मโนทัศน์กับทักษะชีวิต

ทัชชกร นาคประเสริฐ. (2554: 56-57) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ อत्मโนทัศน์ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเพื่อน

จากงานวิจัยพบว่า อत्मโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับทักษะชีวิต

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาเมด (กลิ่นชบา คำรศ. 2550: 70; อ้างอิงจาก Hamed.1967: 225-229) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และโครงสร้างของบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นจำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบทดสอบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (Tennessee Self-Concept Scale) ผลการวิจัยพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีอัตมโนทัศน์ดีจะมีการปรับตัวได้เหมาะสมกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดี สำหรับแบบทดสอบของ มาร์ติเนค ไชโคว์สกี (Martinek Schicowski) และ เคอร์ติส (Curtis) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์สูงจะมีการพัฒนาความรู้ของตนเองดีขึ้นด้วย

จอห์น ไฮเวิร์ด ดันซิม (วาทีณี อึ้งเกลี้ยง. 2552: 20 ;อ้างอิงจาก ปรีศนา เกตตรา. 2544: 74)ศึกษาอัตมโนทัศน์ระหว่างเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ กับเด็กชายที่มีปัญหาด้านความประพฤติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายอายุ 15-16 ปี จำนวน 100 คน ใช้แบบวัดมโนทัศน์ของเทนเนสซี ผลการวิจัยพบว่า เด็กชายไม่มีปัญหาด้านความประพฤตินี้อัตมโนทัศน์ดีกว่าเด็กชายที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

เยทส์ (Yates. 1975: 70-71) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก Gifted ชั้นประถมศึกษาวัดอุปสงค์ของการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสามสี่และห้าโรงเรียนเกรดเด็กที่มีพรสวรรค์วิเคราะห์ข้อมูลยังมาสำหรับการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญความแตกต่างระหว่างคะแนนอัตมโนทัศน์โดยประสบความสำเร็จอย่างสัมฤทธิ์, เพศชายเพศหญิง, ระดับชั้นและการมีปฏิสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็น 153 เด็กในภาคเหนือภาคกลางอำเภอฟลอริดาโรงเรียน พวกเขาถูกระบุว่าเป็นพรสวรรค์ผ่านการบริหารงานบุคคลของ Wechsler หน่วยสืบราชการลับขนาดสำหรับเด็ก - ปรับปรุง (Wechsler, 1974) เกณฑ์ระดับตั้งอยู่ที่ไอคิวเต็มขนาดเท่ากับหรือสูงกว่า 125 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวัดจากการบริหารงานบุคคลของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลากหลาย (Jastak และ Jastak, 1925). เด็กที่มีพรสวรรค์ที่ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสองปีที่ผ่านมาดีกว่าที่คาดในระดับประถมศึกษาปีที่วัดนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามที่กำหนดไว้ และพบว่าคะแนนอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสำหรับสตรีที่เป็นตัวอย่างและหญิงที่ประสบความสำเร็จเมื่อความแตกต่างระหว่างกลุ่มของตนเอง โดยผู้ที่ประสบความสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงของเพศหรือเกรดที่ได้รับมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มที่มีอัตมโนทัศน์คะแนนต่ำมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านอัตมโนทัศน์พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างเพศแต่ผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จจะมีคะแนนอัตมโนทัศน์ที่ดีอย่างต่อเนื่องมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งหมด

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ รัชฎา ยศบุตร. (2554) ศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิจัย และการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้แบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิจัยและการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนที่ใช้กระบวนการกลุ่มมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ดรฤณี ขอเจริญ. (2546: 71-72)ศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปีการศึกษา 2546 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ของนักศึกษา มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญ .01 และชั้นปีที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย เรียงลำดับจากปัจจัยที่มากที่สุดไปยังปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคต อายุ และความคาดหวังของพ่อแม่

สุภาพร วิวัฒน์อัศวิน. (2546: 71-72) ศึกษาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพบว่า บุคลากรเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าบุคลากรเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบุคลากรที่มีอัตมโนทัศน์สูงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีมากกว่าบุคลากรที่มีอัตมโนทัศน์ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 บุคลากรที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าบุคลากรที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัจจา ประเสริฐกุล. (2551: 101 –103) ศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่มีระดับอัตมโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง นักเรียนมีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มสูงและกลุ่มปานกลางมีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง ส่วนนักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มสูงและกลุ่มปานกลางมีความคิด

เชิงบวกค่อนข้างสูง ส่วนนักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มต่ำมีความคิดเชิงบวกปานกลาง นักเรียนที่มีประสบการณ์ชีวิตทางลบมีความคิดเชิงบวกปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีประสบการณ์ชีวิตทางบวกมีความคิดเชิงบวกค่อนข้างสูง นักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มสูงมีความคิดเชิงบวกสูงกว่านักเรียนที่มีระดับอัตมโนทัศน์ในกลุ่มอัตมโนทัศน์ในกลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำตามลำดับ นอกจากนี้ความคิดเชิงบวกมีแนวโน้มสูงขึ้นตามระดับอัตมโนทัศน์จากกลุ่มต่ำสู่ กลุ่มปานกลางและกลุ่มสูงอย่างชัดเจน และปฏิสัมพันธ์แบบ 2 ปัจจัย ที่เกิดจากตัวแปรเพศกับระดับอัตมโนทัศน์ และเพศกับประสบการณ์ชีวิต ไม่ส่งผลร่วมกันต่อความคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4

อมร กุลด้วง (2551: 80) บทบาทของบิดา และอัตมโนทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศ ตามการรับรู้ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร. พบว่าบทบาททางเพศของนักเรียนชาย มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับลำดับที่การเกิดของบุตร อายุของบิดา และระดับการศึกษาของบิดา แต่นักเรียนชายในโรงเรียนชายล้วนนั้น พบว่า บทบาททางเพศของนักเรียนชายมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กับอายุบิดา และนักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษานั้น พบว่า บทบาททางเพศของนักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษามีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับลำดับที่การเกิดของบุตร อายุของบิดา และระดับการศึกษาของบิดา บทบาทของบิดา อิทธิพลจากเพื่อน อิทธิพลจากสื่อ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กับบทบาททางเพศของนักเรียนชาย โดยพบในกลุ่มรวมและกลุ่มโรงเรียนสหศึกษา และตัวแปรอัตมโนทัศน์ด้านการเรียน ด้านความสัมพันธ์ และด้านอารมณ์ บทบาทของบิดาต่อบทบาททางเพศชาย อิทธิพลจากสื่อ และอิทธิพลจากครู สามารถร่วมกันทำนายบทบาททางเพศของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 37.5

วาทีณี อึ้งเกลี้ยง. (2552: 80-81) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 7 ปัจจัย ได้แก่ อายุ ระดับชั้น : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นิสัยการเรียน บุคลิกภาพสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จากงานวิจัยข้างต้น พบว่าผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ที่ดีหรือทางบวก ประสบความสำเร็จดีกว่าผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดีหรือทางลบ โดยปัจจัยที่สัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ ได้แก่ อายุ ระดับชั้น อิทธิพลของสื่อ ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ อิทธิพลจากครู และอิทธิพลจากเพื่อน

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation)

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

4.1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

มิสเซล (มณฑกานต์ ทรัพย์แก้ว, 2543: 8; อ้างอิงจาก Mischel, 1974) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าที่จะได้รับในปัจจุบัน มีการวางแผนเพื่อปฏิบัติและควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนต้องการในอนาคต ซึ่งดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลาสั้นกว่าบรรลุผล หรือจะต้องทำเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผล

เซกจินเนอร์ (Seginaer, 1991: 224-237; อ้างอิงจาก จุฑามาศ ชื่นจิตตร, 2550: 10) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความไว้ใจเพียงสาขของแต่ละบุคคลสำหรับการพยากรณ์อนาคต ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน ความปรารถนา ความหวังและความกลัวเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของเหตุการณ์และประสบการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งจินตนาการในอนาคตของแต่ละบุคคล ความต้องการ ค่านิยมของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับการจูงใจด้านอารมณ์และคุณสมบัติด้านสติปัญญา

เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ (2544: 9) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์อนาคตของบุคคล สามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสมในปัจจุบันเพราะเล็งเห็นผลดีที่จะตามมาในอนาคต และหลีกเลี่ยงไม่กระทำสิ่งที่จะส่งผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่นในอนาคตสามารถแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคตของตนเองได้รู้จักรอคอยผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิตอนาคต

จากข้อความข้างต้น สรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตได้ว่า หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตข้างหน้า เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตตามที่นักเรียนมุ่งหวังทั้งผลดี ผลเสียที่เกิดจากการกระทำในปัจจุบันของตนเอง และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต

4.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ (2529 : 100; อ้างอิงจาก จุฑามาศ ชื่นจิตตร, 2550: 11) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนเองได้ คือ 1) สามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม 2) หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต 3) รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม

4) สามารถให้รางวัลและลงโทษตัวเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม นอกจากนี้สุนิสา สิริวิพันธ์ (2541: 47) ยังกล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตช่วยให้นักเรียนสามารถเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างมีความสุขเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดีและเป็นลักษณะหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายาม เป็นลักษณะสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตได้ว่า เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี มีจริยธรรมสามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีการวางแผนเป้าหมายในอนาคต มีความมานะพยายาม ทำงานอย่างขยันขันแข็ง โดยมองความเป็นไปได้จากความสามารถของตนและเวลาในปัจจุบันเป็นรากฐาน

4.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคตกับทักษะชีวิต

ปัทมา วรรณลักษณ์ (2550: 95 - 97) ได้ศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตภาคกลาง โดยมีเจตนารมณ์เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนตามระดับชั้นเรียน โดยมีตัวแปรร่วมศึกษาคือ มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คิดเป็นร้อยละ 61.34 มีทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่านักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ในขณะที่นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 และปีที่ 2 มีทักษะชีวิตด้านการจัดการจัดการกับอารมณ์สูงกว่านักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ส่วนทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านการจัดการกับความเครียด ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างชั้นปี นักเรียนที่มีคุณลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีทักษะชีวิตเกือบทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตกลาง ยกเว้นด้านการแก้ไขปัญหาเท่านั้นที่มีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะผลปฏิสัมพันธ์ของระดับชั้นและลักษณะมุ่งอนาคตที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และลักษณะมุ่งอนาคตกลาง ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ว่าเป็นรูปแบบเดียวกัน คือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สูปีที่ 2 และมีแนวโน้มลดลงในปีที่ 3

จากงานวิจัย พบว่าระดับมุ่งอนาคตแตกต่างกัน ก็ส่งผลให้ทักษะชีวิตในด้านต่างๆ แตกต่างกัน นั่นคือ ทักษะชีวิตสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

งานวิจัยต่างประเทศ

เนอร์มี (นันทกานต์ ทรัพย์แก้ว. 2543: 70; อ้างอิงจาก Nurmi. Jari – Erilk. 1988) ได้ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเยาวชนฟินแลนด์ที่มีอายุ 11 ถึง 15 ปี พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น โดยที่การควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตรอายุ 11 ปี จะลดท่าทางในเรื่องการวางแผนกิจกรรมในอายุ 11 และ 15 ปี โดยเฉพาะเพศหญิง ในขณะที่การควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตรอายุ 15 ปี จะไม่มีอิทธิพลต่อการคิดของวัยรุ่น ในทางตรงกันข้ามการแก้ปัญหาในครอบครัวเมื่ออายุ 15 ปี จะเพิ่มระดับการมองโลกในแง่ดี การวางแผน และความสามารถในการกระทำให้เป็นจริงในอนาคต ได้

โรบินสัน (กนกวรรณ ชุ่มใจ. 2535: 38 ; อ้างอิงจาก Robinson. 1991) ได้ศึกษา ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเกรดที่ไม่เคยถูกจำคุก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรดที่เคยกระทำความผิด 2 ครั้ง หรือมากกว่า 2 ครั้ง ขึ้นไป แต่ไม่ถูกฟ้องทางกฎหมาย จำนวน 48 คน พบว่าเด็กเกรดจะมองอนาคตในระยะสั้น และมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย นอกจากนี้จึงพบว่า ความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตพบว่า มี 6 เล่ม ได้แก่

เนตรชนก พุ่มพวง. (2546:74) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีตัวแปร 8 ตัวแปร ได้แก่ ระดับชั้นที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ ทศนคติต่อการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ตัวแปร คือ ระดับชั้นที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กรภัทร วรเชษฐ์ (2548: 124) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งเพศชายและหญิงต่างก็มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน พบว่า การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล

การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว บุคลิกภาพ ทศนคติต่อการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไป มีความสัมพันธ์ในทางลบกับลักษณะมุ่งอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรรษา พุ่มจำปา. (2548 : 87-88) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการบำบัดของวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด สำนักงานอนามัยกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นที่เข้ารับการรักษาบำบัดมีลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูงโดยพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบำบัด แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างพฤติกรรมการบำบัดกับผลการบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัทมา วรณลักษณ. (2549: 95-97) ศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกัน พบว่า นักเรียนส่วนมากมีลักษณะมุ่งอนาคต-สูง คิดเป็นร้อยละ 61.34 ของนักเรียนทั้งหมด รองลงมาเป็น ลักษณะมุ่งอนาคต-กลาง คิดเป็นร้อยละ 37.83 และลักษณะมุ่งอนาคต-ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 0.83 และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 และปีที่ 3 มีทักษะชีวิตด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่านักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ในขณะที่นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและด้านการจัดการกับความเครียด ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างชั้นปี

จุฑามาศ ชื่นจิตร. (2550: 62-63) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มี 7 ปัจจัย ได้แก่ อายุ ระดับชั้นการศึกษาปีที่ 4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ของนักศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต อายุของนิสิต สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตได้ถึงร้อยละ 66.1

จากงานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ได้แก่ อายุ รายได้ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว บุคลิกภาพ ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

5.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ถัน แพเพเซอร์ (สุมาลี เปลี่ยนพันธ์. 2553: 16; อ้างอิงจาก ถัน แพเพเซอร์ 2517: 6-7) วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดู ที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไปและเข้มงวดกวดขันจนเกินไป รู้จักยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือเมื่อมีโอกาสอันเหมาะสม

โรเจอร์ (อรนุช สุธีสังข์. 2542: 32; อ้างอิงจาก Rogers. 1972) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้บุตรรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง และให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร

เฮอร์ลอค (อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์. 2542: 24; อ้างอิงจาก Herlock. 1984: 102-103) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยว่า หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดามารดาไม่มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไปและเข้มงวดกวดขันจนเกินไปยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตรให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดนักเรียนปฏิบัติต่อนักเรียน ที่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความช่วยเหลือ ได้รับความรักความอบอุ่น ตอบสนองความต้องการทางกายและใจ การสนับสนุน และการอธิบายด้วยเหตุผล ได้รับการยอมรับและยกย่อง มีอิสระในการทำกิจกรรมการตัดสินใจ ยอมรับในความสามารถและความคิดของนักเรียน ให้คำแนะนำสั่งสอนในด้านการใช้คำพูด การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความเสียสละ กล้าแสดงออก มีความเมตตา ยอมรับความผิด เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นคนดีของสังคม

5.1.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การปลูกฝังคุณสมบัติอันสำคัญให้แก่บุคคล ถือเป็นบทบาทหน้าที่อันสำคัญ ของสังคมซึ่งจะต้องรับบทบาทหน้าที่นี้โดยมีตัวแทนของการถ่ายทอดทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน สถาบันทางการศึกษา และชุมชน เป็นต้น ซึ่งการปลูกฝังทักษะชีวิตนั้นต้องปลูกฝังตั้งแต่ ช่วงต้นของชีวิต และเมื่อกล่าวถึงการอบรมสั่งสอน การขัดเกลาทางสังคม ก็ต้องเริ่มตั้งแต่การอบรมเลี้ยงดู ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดูนับเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอด ทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้และรับเอาค่านิยม ความรู้สึก ความเชื่อและระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นเข้ามาไว้ในตน จนกลายเป็นลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ โดยการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับลักษณะจริยธรรม (นิรมล แจ่มจำรัส, 2548:25-28; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันติก, 2520: 22-34) โดยการอบรมเลี้ยงดูมีหลายแบบโดยแบบที่ส่งผลให้มีพัฒนาการทางจิตใจของเด็กดีที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ที่สำคัญคือการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมปานกลางค่อนข้างน้อย และการให้เหตุผลในการฝึกนิสัยเด็ก การใช้วิธีการชมเชยมากกว่าการลงโทษ และเมื่อจำเป็นต้องลงโทษจะเลือกลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ซึ่งการลงโทษทางจิตส่งผลต่อการพัฒนาลักษณะต่างๆ ทางจริยธรรมทั้งสิ้น จึงทำให้คาดได้ว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ

สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการหนึ่ง ของการถ่ายทอดทางสังคมซึ่งเป็นวิธีการในการขัดเกลาบุคคลให้มีลักษณะที่สังคมต้องการ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ บิดาหรือมารดา วิธีการอบรมสั่งสอนนี้ทำให้เกิดการก่อตั้งคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เป็นพื้นฐานของบุคคลและนำไปสู่บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ถาวรในตัวบุคคลต่อไป โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กมีจริยธรรมที่ดี

5.1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับทักษะชีวิต

นิลิตา อังกุล (2552: 92) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรปัจจัยได้แก่ ความสามารถด้านเหตุผล การมองโลกในแง่ดี สภาพแวดล้อมทางการเรียน และการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่/ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์ตัวแปรเอกนามระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิตมีค่า .620 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 38.4

ดวงกมล พรหมชัย (2553: 114 - 117) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะ และด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อ ทักษะชีวิตในด้านต่างๆ ดังนี้ กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อ ทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางลบต่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อ ทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อ ทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์ และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใน มหาวิทยาลัย ส่งผลต่อทักษะชีวิตทั้ง 5 ด้าน และในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลทางลบต่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

จากงานวิจัยพบว่าทักษะชีวิตมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลทางบวกกับทักษะชีวิตด้านต่างๆ เช่น ด้านการ สร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

งานวิจัยต่างประเทศ

ไซมอน และคอนเจอร์ (อัจฉรา ประเสริฐสิน. 2552: 25; อ้างอิงจาก Simon & Conger. 2007) ศึกษาความสัมพันธ์ของการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างพ่อกับแม่ที่มีต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ ครอบครัวที่มีต่อวัยรุ่น โดยเป็นการเก็บข้อมูลในระยะยาว จากกลุ่มตัวอย่าง 451 ครอบครัว ซึ่งมีเด็กที่กำลังเรียนอยู่ในเกรด 8 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อหาวิธีการอบรมเลี้ยงดูจาก 4 แบบ รวมถึงการศึกษา รูปแบบการเลี้ยงดูของแต่ละคนผสมผสานกับการอบรมเลี้ยงดู 4 รูปแบบ ประการสุดท้ายเพื่อศึกษา รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่น ได้แก่ พฤติกรรมการกระทำความผิด และภาวะ ซึมเศร้า ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูส่วนใหญ่ในครอบครัวจะมีความสอดคล้องกันกับการอบรม เลี้ยงดูของพ่อและแม่ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ให้ผลทางบวกต่อวัยรุ่นมากที่สุด และสามารถ ปกป้องเด็กจากสิ่งเลวร้ายต่างๆ

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัย พบว่ามีงานวิจัย 4 เล่มที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

อรนุช สุธีสังข์. (2542: 48) ที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามเพศของผู้อบรมเลี้ยงดู อายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดู มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำ

จันทจิรา เสถียร (2551: 111-112) ศึกษาความถนัดทางการเรียนด้านภาษา แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมสั่งสอนของครูที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่าค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคัลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านความถนัดทางการเรียนภาษา แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมสั่งสอนของครู กับชุดตัวแปรตามด้านความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสังคมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีค่าสหสัมพันธ์ .560, .092 และ .053 ตามลำดับ

สมาพร ภัทรพงศ์กิจ (2551) ศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียนและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กฤษณา โกมุก (2554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองและบรรยากาศทางการศึกษากับความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลด้านความอยากรู้ อยากเห็นและความสามารถในการ

การคิดวิเคราะห์ การอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง และบรรยากาศทางการศึกษา และสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอยู่หลายรูปแบบ โดยการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบในลักษณะที่แตกต่างกัน

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว

6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว

6.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพภายในครอบครัว

ซิคเกอร์ริง (อาจารย์ ช่างประดับ. 2550: 10; อ้างอิงจาก ghickering. 1969: 94) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นและมีการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งการอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้แก่ ความสามารถยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นได้ และการมีน้ำใจกว้าง การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน การให้และการรับ

นิตยา คชภักดี (2545: 9) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่เพิ่มความผูกพัน เคารพรัก และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งประเมินได้จากพฤติกรรม การสื่อความหมาย มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และทำกิจกรรมในบรรยากาศที่สงบสุข

เล็ก สมบัติ (2549: 18) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพภายในครอบครัวว่า หมายถึง ความรัก ความเข้าใจ ความผูกพัน ฯลฯ ซึ่งเป็นอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ที่สมาชิกในครอบครัวมีให้ต่อกัน มีความแน่นแฟ้นของระบบครอบครัวก่อให้เกิดการเกื้อกูลและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก อาจกล่าวได้อีกอย่างว่าเป็นการร่วมทุกข์ ร่วมสุข

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าสัมพันธภาพภายในครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติตนที่นักเรียนแสดงต่อบุคคลในครอบครัว เช่น การเคารพ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ และการปฏิบัติตนที่บุคคลในครอบครัวแสดงต่อนักเรียน เช่น การให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ยอมรับความคิดเห็น หรือยินดีกับความสำเร็จของนักเรียน

6.1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพภายในครอบครัว

จิราพร ชมพิกุล (2552: 14) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพภายในครอบครัวว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในครัวเรือนเดียวกัน โดยมีการปฏิสัมพันธ์ การพูดคุยการแสดงออกซึ่งความรัก และการทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกันอาจจะมีทั้งสัมพันธภาพที่ดีและไม่ดี นอกจากนี้ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2542: 25-28) ได้กล่าวว่าสัมพันธภาพที่ดีนั้นจะช่วยให้สมาชิกติดต่อสื่อสารกันได้ดี มีความสุข ช่วยให้มีศรัทธาต่อศาสนา มีการฝึกให้อดทน มีสติ ให้อภัย และช่วยเหลือกันในสังคม แต่หากมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกทุกคน ได้แก่ ขาดความสุขในครอบครัว ไม่มีความปรองดอง ขาดความเป็นมิตร ก่อให้เกิดการห่างเหินนำไปสู่การแตกแยกในครอบครัว มีผลเสียต่อบุคลิกภาพและสุขภาพของสมาชิก ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น การเที่ยวเตร่ การติดยาเสพติด และเล่นการพนัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพลในการสร้างความรัก ความไว้วางใจ ซึ่งกันและกันส่งผลให้เกิดความสุข ความมั่นคงทางจิตใจ และยังช่วยในการแก้ปัญหาต่างให้เกิดความสำเร็จในชีวิต

6.1.3 สัมพันธภาพภายในครอบครัวกับทักษะชีวิต

วิริญา อรรถยุกติ (2543: 113-116) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายที่เข้ารับการศึกษาการติดยาเสพติดจำนวน 112 คน และนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6ที่ไม่เคยติดยาเสพติดจำนวน 103 คน ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าวัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติด วัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดที่ระดับอายุต่างกัน ระยะเวลาการใช้ยาเสพติด ระดับสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ระดับอิทธิพลของเพื่อนต่างกันมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าวัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547: 62-63) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง ที่พักอาศัย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบ กับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และตัวแปรสุขภาพจิต และตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะ ชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ อายุ รายได้ของ นักศึกษา นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 1 และลักษณะทางกายภาพ

ทัชชกร นาคประเสริฐ. (2554: 56-57) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ อัจฉริยะ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับ เจ้าหน้าที่ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเพื่อน

กาญจนา เฉลิมพล. (2555: 82) ศึกษารูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมี คะแนนเฉลี่ยรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านการดำเนินชีวิตและการดูแลตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะด้านบุคคลและสังคม ทักษะด้านการปฏิบัติงานและทักษะด้านความรู้และการใช้เหตุผลมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ เปรียบเทียบรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่จำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นและสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่านักเรียนที่มีเพศและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกันมี เป้าหมายทักษะชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมี เป้าหมายทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยพบว่า ทักษะชีวิตด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัว และเมื่อพิจารณาทักษะชีวิตโดยรวมพบว่ามีทั้งสัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัว และทักษะชีวิตไม่ สัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัว

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

งานวิจัยต่างประเทศ

ยูไซฟ (เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. 2540: 34 ; อ้างอิงจาก Yusof. 1984) ทำการศึกษาเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 3 ตัว คือ การสื่อสารของบิดามารดากับบุตรวัยรุ่น มโนภาพแห่งตนของบุตรวัยรุ่น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับ 8 จากโรงเรียนมัธยมในประเทศมาเลเซีย จำนวนทั้งสิ้น 341 คู่ ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารของบิดามารดากับบุตรวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับมโนภาพแห่งตนของบุตรวัยรุ่น และการสื่อสารของบิดามารดากับบุตรวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัวจำนวน 4 เล่ม ได้แก่

นุชลดดา โรจนประภาพรรณ (2541: 99) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

สาวิตรี ทยานศิลป์ (2541: 70) พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว คือ ความสัมพันธ์กับพ่อและแม่ ความใกล้ชิดผูกพันกับครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น

กนิษฐา พรรณเชษฐ์ (2548: 68-69) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพในหน่วยงาน และความเครียดของอาจารย์ในโรงเรียนสาธิต พบว่า อาจารย์หญิงมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีกว่าอาจารย์เพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพในหน่วยงานของอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมิธ วุฒิสวัสดิ์. (2552). การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนปัญจทรัพย์ ดินแดง พบว่านักเรียนช่วงชั้น 2 มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเหมาะสมที่สุดและปัจจัยด้านตัวที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับของชั้นปีที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านครอบครัว ที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียน ได้แก่ สถานภาพครอบครัวต่างกันมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิราพร ชมพิกุล (2552: 56) ได้ศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวไทย พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวไทย วัดจากความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกัน ความร่วมมือ และการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นแบบสมดุล โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสมดุลมากกว่าภาคอื่น เมื่อวัดสัมพันธภาพในครอบครัว 4 ด้าน คือ การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน การพูดคุย การปรึกษาหารือ และตัดสินใจเรื่องต่างๆ การแสดงออกซึ่งความรักเอื้ออาทรทั้งทางกายและใจ และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง ส่วนสัมพันธภาพดีและไม่ดีสัดส่วนพอๆ กัน แต่ถ้าแยกสัมพันธภาพในครอบครัวแต่ละภาค พบว่า สัมพันธภาพที่ดีพบมากในภาคเหนือ ส่วนสัมพันธภาพที่ไม่ดีพบมากที่สุดที่ภาคใต้

จากงานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวได้แก่ การสร้างมโนภาพแห่งตน และการเห็นคุณค่าในตน เพศ ระดับชั้นปี สถานภาพครอบครัวโดยมีความสัมพันธ์กันทางบวก และสัมพันธภาพในครอบครัวยังมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของอาจารย์

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

7.1.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

คอบบ์ (cobb, 1976: 300) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า คือการที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เข้าใจว่า มีคนรัก คนสนใจ ยกย่อง และมองเห็นคุณค่าและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน

เฮาส์ (วิลาวัลย์ รัตนา. 2552: 31; อ้างอิงจาก House. 1985: 201) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งประกอบด้วยความรักใคร่ ห่วงใย ความไว้วางใจ ความรัก ความผูกพันต่อกัน ความช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ แรงงาน การให้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการให้ข้อมูลป้อนกลับ และข้อมูลเพื่อการเรียนรู้และการประเมินตนเอง

บราวน์ (สรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ. 2546: 25; อ้างอิงจาก Brown. 1986: 5) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมนั้น เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุน 4 ด้าน ดังนี้

1. การสนับสนุนด้านความรัก การเห็นคุณค่า การได้รับการดูแล ความไว้วางใจ ความรู้สึกเป็นห่วงและการยอมรับฟังความคิดเห็น
2. การได้รับการช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ แรงงาน

3. การได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

เทเลอร์ และคณะ (พลรพี ทูมาพันธ์.2554: 79; อ้างอิงจาก Taylor; et al. 2004) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการติดต่อสื่อสารที่มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวพันกับการแสวงหาและการได้รับการช่วยเหลือ เพื่อจะเผชิญหน้ากับสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความผูกพันทางต่อสังคม ซึ่งความผูกพันดังกล่าวเป็นเครื่องหมายแห่งการมีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ปกติ และถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ การสนับสนุนด้านจิต ให้ความรัก ความห่วงใยความไว้วางใจ การให้ข้อมูลข่าวสาร และข้อมูลย้อนกลับ แรงงานหรือวัสดุสิ่งของต่างๆ เงินทอง จากคนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกันได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนรู้จักคุ้นเคยกัน หรืออยู่ในสังคมของตน

7.1.2 ความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคม

ธนิตา คุณวัฒน์. (2550: 58) กล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมว่า ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกช่วงวัย มีลักษณะเครือข่ายที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ความคิด ความรู้สึก เพื่อให้ตนเองเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เป็นที่รักและต้องการของครอบครัวและสังคม และ ลดาวัลย์ น้อยเหลือ. (2551: 57) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวว่า เป็นการรับรู้การได้รับความเอาใจใส่ด้วยการให้รับข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ ทรัพย์สินเงินทอง หรือคำแนะนำต่างๆ จากครอบครัว เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสุขภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และการดูแลเอาใจใส่ด้วยการให้รับข้อมูลข่าวสาร สิ่งของ ทรัพย์สินเงินทอง หรือคำแนะนำต่างๆ จากครอบครัวเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านสุขภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และให้การดูแลเอาใจใส่นอกจากนี้สรินดา น้อยสุข(จินตนา เหลืองศิริเธียร. 2550: 59-60; อ้างอิงจาก สรินดา น้อยสุข. 2545: 23) ยังได้กล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคมมีความสำคัญ 3 ประการ คือ 1. เพื่อดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพ ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม ลดภาวะเครียดในชีวิตประจำวัน 2. ส่งเสริมภาวะสุขภาพ ช่วยให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีพัฒนาการและการเจริญเติบโตเต็มที่ และ3. เพื่อป้องกันการเจ็บป่วย และช่วยให้นุบุคคลปรับพฤติกรรมเพื่อผ่อนคลายระดับของอันตราย หรือความเครียดที่ประสบอยู่ เมื่อมีปัญหาทางด้านจิตใจจะสามารถปรับตัวได้ดียิ่งขึ้นส่งผลให้อาการเจ็บป่วยทางจิตดีขึ้น

สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม จะช่วยให้บุคคลมีจิตใจที่มั่นคง ลดแรงกดดัน ความเครียด ช่วยทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะปรับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปและช่วยเสริมสร้างสุขภาพด้านร่างกาย อารมณ์ ดีขึ้น เนื่องจากต้องการการดูแลเอาใจใส่จากคนรอบข้างและครอบครัว

7.1.3 การสนับสนุนทางสังคมกับทักษะชีวิต

สรนันท์ สุพรรณรัตน์รัฐ (2546: 74-75) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนิสิต ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ จำนวน 290 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นิสิตชั้นปีที่ 1 มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับสูง ยกเว้นทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา และด้านความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่ในระดับปานกลาง 2) นิสิตที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวมากมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับความเครียดสูงกว่านิสิตที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวน้อย ส่วนทักษะชีวิตด้านอื่นไม่แตกต่างกัน 3) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์และการจัดการกับความเครียดสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนทักษะชีวิตในด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ซูรีพร เทียนธวัช (2547: 110) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมทันตสุขศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบ กลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบ ดีวก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชมภาพ ศรีอิตยาจิต (2548: 102-103) ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตมากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมาตามลำดับ คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน การปรับตัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพภายในครอบครัว มีค่าเท่ากับ .255 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิต โดยผ่านการปรับตัว มีค่าเท่ากับ .239 และ .150 ตามลำดับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิต โดยผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับตัว มีค่าเท่ากับ .137 และ .050 ตามลำดับ

จากงานวิจัยสรุปได้ว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ส่งผลทางบวกกับทักษะชีวิต รายด้านเช่น ด้านการตัดสินใจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับความเครียด และยังส่งผลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตโดยรวมอีกด้วย

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิด และคนอื่นๆ (David; et al. 1992: 542-557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและการจัดการกับความเครียดในวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นตอนต้นจำนวน 166 คน (อายุเฉลี่ย 13.5 ปี) ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 แห่งทางชนบทในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการกับความเครียด

เอนิสฟิลด์ และลิปเปอร์ (วันเพ็ญ เสรีพงศ์. 2548: 65 ; อ้างอิงจาก Anisfield & Lipper. 1983: 79 – 83) ได้เปรียบเทียบผลของการสัมผัสทารกทันทีหลังคลอด การสนับสนุนทางสังคมกับความผูกพันระหว่างมารดาและบุตรของมารดาหลังคลอด พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความผูกพันระหว่างมารดาและบุตร ไม่ว่าจะมารดานั้นจะได้สัมผัสทารกทันทีหลังคลอดหรือไม่

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม พบว่ามี 3 เล่ม ได้แก่

ลดาวัลย์ น้อยเหลือ. (2551: 94-96) ศึกษาปัจจัยทางจิตและการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดนนทบุรี พบว่า พฤติกรรมคุณภาพชีวิตโดยรวมมี 3 ตัวแปร คือ ความเชื่ออำนาจภายในตน มีค่าอำนาจการทำนายเป็นลบ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าอำนาจการทำนายเป็นบวก และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีอำนาจการทำนายเป็นบวก และพฤติกรรมคุณภาพชีวิตด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพกาย มี 2 ตัวแปร คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกการทำนายเป็นบวก และความเชื่ออำนาจภายในตน มีค่าอำนาจการทำนายเป็นลบ พฤติกรรมคุณภาพชีวิตด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศาสนา มี 2 ตัวแปร คือ ความเชื่ออำนาจภายในตนมีอำนาจการทำนายเป็นลบ และการสนับสนุนทางสังคม มีอำนาจการทำนายเป็นบวก

วิลาวัลย์ รัตนา (2552: 67-68) ศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และการสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี พบพบว่า ผู้สูงอายุที่ได้เรียน

หนังสือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สูงอายุที่มีรายได้สูงกว่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน ยกเว้นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน ยกเว้นด้านการประเมินพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

พลรพี ทูมมาพันธ์ (2554:170-171) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมของครูที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมของครู และกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองเพียงอย่างเดียว สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในระยะทดลองและระยะหลังทดลอง และค่าเฉลี่ยพฤติกรรมหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมของครู และกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกำกับตนเองเพียงอย่างเดียว สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระยะทดลอง

จากงานวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และในนักเรียนเองเมื่อได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูส่งผลให้มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น หรือกล่าวได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพและพฤติกรรมการเรียน

8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

8.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

8.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

เบค (วาทีนี อึ้งเกลี้ยง. 2552: 44; อ้างอิงจาก Back. 1970) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิตและให้ความอบอุ่น ถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนไปในทางที่ดี มีกำลังใจ และได้รับความสำเร็จในการเรียน

พรณิ ชูชัย เชนจิต (2532: 316) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู คือการที่ครูมีเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจนักเรียน สนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง หรือเลือกที่รักมักที่ชัง ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียน และทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย

อรรถพล ะวิโรจน์ (2547: 11) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติตัวของครูประจำชั้นที่แสดงกับนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกในทางที่ดีและไม่ดีต่อครู รวมถึงบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งมี 4 ด้าน ดังนี้

1. การให้ความรัก ความเข้าใจ หมายถึง การปฏิบัติของครูในด้านการให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ ความใกล้ชิดสนิทสนม
2. การส่งเสริมให้กำลังใจ หมายถึง การปฏิบัติตัวของครู ในการส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน เช่น การยิ้มแย้มแจ่มใส การให้รางวัล
3. การลงโทษอย่างมีเหตุผล หมายถึง การปฏิบัติตัวของครูในด้านการใช้คำพูด กิริยาท่าทาง การให้อภัย การลงโทษอย่างมีเหตุผล

ณัญญา ผาดจันทิก (2545: 6) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า หมายถึง การปฏิบัติตนของครูและนักเรียนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ ความสนใจและใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียน ความสัมพันธ์ที่ดีทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และมีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น

1. การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความสนใจเอาใจใส่ตัวเอง การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาและชี้แนะแก่นักเรียนและด้านส่วนตัว
2. การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีอยู่ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ความเคารพเชื่อฟัง ความสนใจและตั้งใจในสิ่งที่ครูสอน แสดงความเห็นในด้านการเรียน มีความไว้วางใจที่สามารถปรึกษาครูทั้งด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูว่า หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างครูและนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงความรัก เอาใจใส่ การส่งเสริมให้กำลังใจ ความใกล้ชิดสนิทสนม ความยุติธรรม การลงโทษอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการอธิบายบทเรียน และการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

8.1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ในกระบวนการเรียนการสอนนั้นปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาได้ ดังที่นิภาพร พรุ่งโรจน์ (2549: 93-95) ได้กล่าวถึงทัศนคติและความเชื่อของครูที่มีต่อการสนับสนุนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกวดวิชา พบว่า ครูมีทัศนคติทางบวกต่อการสนับสนุนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนกวดวิชา และครูมีความเชื่อในผลของการสนับสนุนให้นักเรียนกวดวิชาทั้งผลดี และผลเสีย นอกจากนี้ อรรถพล ระวังโรจน์ (2547: 61) ได้กล่าวว่าคุณค่าของสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน หากไม่ได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดแล้วอาจถูกมองข้ามใน ความสำคัญ สิ่งหนึ่งอาจมาจากความคิดที่เรามากจะคิดกันว่าครูมีหน้าที่สอน นักเรียนมีหน้าที่รับความรู้ แต่สิ่งที่โยงโยให้เกิดคุณค่าที่แท้จริงในกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างตัวครูและนักเรียนนั้นคือ สัมพันธภาพ ดังนั้นเราคงต้องดูบริบทแวดล้อม ว่ามีอิทธิพลที่เอื้อต่อการสนับสนุน หรือทำลาย สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนอย่างไร จะได้หาวิธีแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียน ให้เป็นผู้ที่มีความดี ความรู้ เกิดการเห็นพ้องต้องกัน เชื่อฟังและปฏิบัติตามในการเรียนรู้และการใช้ ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

8.1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูและทักษะชีวิต

ณัญญา ผาดจันท์ก (2545: 77-83) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนกับผู้ปกครอง บรรยากาศทางการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิต คือ เพศชาย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต คือ สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่ สถานภาพบิดามารดาเป็นฝ่าย สุภาพบุรุษของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง ตัวพยากรณ์เรียงลำดับจากส่งผลมากที่สุดไปย้งน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพศชาย และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตได้ร้อยละ 26.60

ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547: 62-63) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความภาคภูมิใจในตนเอง ที่พักอาศัย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และตัวแปรสุขภาพจิต และตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ อายุ รายได้ของนักศึกษา นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 1 และลักษณะทางกายภาพ

จากงานวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตโดยรวมของนักเรียน

8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

งานวิจัยต่างประเทศ

ทิตแมน (Tiedman. 1942: 657-664) ศึกษาสัมพันธภาพนักเรียนกับครู พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาไม่ชอบครูเผด็จการ ช่มชู้ ใจร้าย ไม่เห็นอกเห็นใจ และสอนแบบใช้อำนาจ

ลูวิส (Lewis. 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Relationship Between Teachers and Students Regarding Attitudes and Values of Democracy” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและทัศนคติที่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องมาจากสัมพันธภาพของครูและนักเรียนในด้านของภาวะการเป็นพลเรือน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มเห็นว่าสิทธิในการออกเสียงเป็นสิทธิพิเศษ และมีความคิดเห็นตรงกันว่าครูมีบทบาทหน้าที่ในการสอนหลักประชาธิปไตยและประวัติศาสตร์อเมริกันในทุกระดับชั้น

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูพบว่า มี 2 เล่ม ได้แก่

อำพร เจนประภาพงศ์ (2528: 35-36) ศึกษาสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างสัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียน สุขภาพจิตของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า สัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียน และสุขภาพจิตของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สุขภาพจิตของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรรถพล ระวังโรจน์ (2547: 129-131) ศึกษาทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยของพ่อ แม่ และครูประจำชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูประจำชั้น ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศึกษา ในสังกัดคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ครูที่ประจำชั้นมีระดับการศึกษาสูง มีพฤติกรรม ประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีครูประจำชั้นมีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับพ่อแม่และครูประจำชั้นสูง มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มี สัมพันธภาพกับพ่อแม่และครูประจำชั้นต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับครู และทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยของพ่อ สามารถทำนายและร่วมทำนายพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียนระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

จากงานวิจัยพบว่า สัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมประชาธิปไตย

9. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

9.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

9.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

เมดินสัน (วาทีนี อึ้งเกลี้ยง. 2552: 46; อ้างอิงจาก Medison. 1985) ให้ความหมายของ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนว่า เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีส่วนสำคัญให้บุคลิกภาพ ของนิสิตเปลี่ยนแปลงไป

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534: 10) กล่าวถึง ความหมายของสัมพันธภาพว่า สัมพันธภาพ เป็นความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่มีต่อกัน โดยทางตรงและทางอ้อม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความ สามัคคีกัน ยอมรับนับถือ ตลอดจนการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของสถาบันและวัฒนธรรมเดียวกัน มีการสืบทอดจตธรรมณ์ จนเกิดเป็นสังคมขึ้น ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของมนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม

ณัฐยา ผาดจันทิก (2545: 6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนแสดงต่อเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งพากันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมกันทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

สุเมธ พงษ์เกตุรา (2553: 11) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรม การปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล เพื่อทำการรู้จัก เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรักใคร่ ความเข้าใจอันดีต่อกัน

อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของบุคคลรวมทั้งสังคม ทำให้เกิดการปรับตัวทางสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิผู้อื่น รู้จักการให้และยอมรับ ฟังพียงซึ่งกันและกัน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเกี่ยวข้องกัน มีการปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ระหว่างบุคคล นำไปสู่การฟังพียงตนเองและการฟังพียงซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

9.1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

การสร้างสัมพันธภาพ วัยรุ่นจะชอบเพื่อนที่สนใจ บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยยอมรับ ค้ำค้ำคลึงกับตน โดยการพัฒนาศัมพันธภาพแต่ละคนมีวิธีการที่แตกต่างกัน การที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดี จะช่วยให้มีพัฒนาการด้านการสื่อสาร การทำกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดีในอนาคต (วิไลวรรณ ศรีสงคราม: และคณะ. 2549: 66-67) นอกจากนี้ การที่บุคคลที่มีความเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนประกอบด้วย ลักษณะ และความต้องการทางเคมี สรีระวิทยา และด้านสัมพันธภาพ เป็นผลมาจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนี้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพตั้งแต่วัยทารกจนตลอดช่วงชีวิต พัฒนาการนี้เป็นไปเพื่อให้ชีวิตที่มีความสุขและมีประโยชน์ บุคคลทุกคนมีความต้องการเฉพาะตน เมื่อความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง เป็นผลให้เกิดความไม่พอใจ ความคับข้องใจ เครียดและกังวล ความรู้สึกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับระดับความปรารถนาที่แต่ละบุคคลได้ตั้งไว้ และเมื่อนั้นบุคคลจะต้องจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นและรู้สึกมั่นคงมากขึ้น และแซสส์ (Sasse. 1975: 118-120) ได้เปรียบเทียบการสร้างสัมพันธภาพนั้นเป็นการสร้างความคุ้นเคยคล้ายกับชั้นบันไดที่ต้องก้าวไปทีละขั้น โดยเริ่มจากความใกล้ชิดทางปัญญา ใช้คำพูดความคิดมาถึงความใกล้ชิดทางร่างกาย มีการสัมผัสแต่ละต้องกัน เกิดความใกล้ชิดทางอารมณ์ ไม่แสแสร้าง ไม่ป้องกันตนเอง มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กัน

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน มีส่วนอย่างมากต่อการปฏิบัติในการทำกิจกรรมต่างๆ และยังก่อให้เกิดความรู้สึก ขึ้นอยู่กับการได้รับการตอบสนองความต้องการ หากได้รับการตอบสนองเกิดความพอใจ ก็จะมีความรู้สึกที่ดีมีความสุข หากไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับการตอบสนองที่ไม่ดี ก็ก่อให้เกิดความเครียด ความคับข้องใจ

9.1.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและทักษะชีวิต

วิริญญา อรรถยุกติ (2543: 113-116) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายที่เข้ารับการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำนวน 112 คน และนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ที่ไม่เคยติดยาเสพติดจำนวน 103 คน ผลการวิจัย

พบว่า วัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดมีทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติด วัยรุ่นชายติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดที่ระดับอายุต่างกัน ระยะเวลาการใช้ยาเสพติด ระดับสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ระดับอิทธิพลของเพื่อนต่างก็มีทักษะชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดสูงกว่าวัยรุ่นชายที่ไม่ติดยาเสพติดที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ณัฐยา ผาดจันทิก (2545: 77-83) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัวด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนกับผู้ปกครอง บรรยากาศทางการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิต คือ เพศชาย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต คือ สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่ สถานภาพบิดามารดาเป็นฝ่าย ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง ตัวพยากรณ์เรียงลำดับจากส่งผลมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพศชาย และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตได้ร้อยละ 26.60

ภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547: 62-63) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง ที่พักอาศัย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และตัวแปรสุขภาพจิต และตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ได้แก่ อายุ รายได้ของนักศึกษา นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 1 และลักษณะทางกายภาพ

ทัชชกร นาคประเสริฐ. (2554: 56-57) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ อัตมโนทัศน์ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ต้องขังกับเพื่อน

จากงานวิจัยพบว่าสัมพันธภาพและอิทธิพลของเพื่อนส่งผลทางบวกกับทักษะชีวิตโดยรวม แต่ตัวพยากรณ์เรียงลำดับ คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพศชาย และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อทักษะชีวิตน้อยที่สุด

9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

งานวิจัยต่างประเทศ

กรอนลันด์ (อุไรวรรณ พันธุ์สุจริต. 2546: 50 ; อ้างอิงจาก Ground. 1959) ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียน เด็กได้มีโอกาสมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะได้รับบทบาทตนว่าควรปฏิบัติอย่างไรเมื่อต้องการอยู่กับเพื่อน การที่เด็กอยู่ร่วมกับเพื่อนได้จะทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อสามารถอยู่กับเพื่อนได้อย่างปกติสุข ย่อมปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไป ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะเพิ่มขึ้นทุกวัน เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ชีวิตในสังคมจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี

อาห์มาดและฮูด (อาจารย์ ช่างประดับ. 2550: 28; อ้างอิงจาก Ahmad and Hood. 1984: 498-502) ศึกษาการพัฒนาของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของมหาวิทยาลัยไอโอวา ปีการศึกษา 1977-1981 กลุ่มตัวอย่าง 1968 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสำรวจสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มหาวิทยาลัยไอโอวา แบบสำรวจสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของไมน์และเจนเซน ปรากฏว่า นักศึกษามีการพัฒนาของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน พบว่ามีการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4 เล่ม ได้แก่

กาญจนกมล สุวิทยารัตน์ (2537: 58) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น

เปรมปรี พงษ์ประสิทธิ์ (2538: 75) ได้ศึกษาผลของการวิเคราะห์การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวิสุทธิรังษี อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่นักเรียนได้รับการวิเคราะห์การติดต่อระหว่างบุคคล นักเรียนสามารถปฏิบัติตนต่อเพื่อนได้ดีขึ้น สามารถใช้ถ้อยคำและภาษาท่าทางในการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสมในด้านต่างๆ

อาจารย์ ช่างประดับ. (2550: 103-104) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพครอบครัว : บิดามารดาอยู่ด้วยกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเพศ: หญิง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธ์กับความสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ลลนา ปิยะอารีธรรม (2552: 49-50) ได้ศึกษาความเข้าใจและสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีความเข้าใจต่างกันในตัวแปร สภาพสมรสของพ่อแม่ และการเป็นลูกคนเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างของความเข้าใจในตัวแปรเพศ ระดับชั้น การเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร และนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีสัมพันธภาพกับเพื่อนแตกต่างกันในตัวแปรเพศ และระดับชั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างของสัมพันธภาพเพื่อนในตัวแปรสถานภาพสมรสของพ่อแม่ การเป็นลูกคนเดียว และการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร

จากงานวิจัยพบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งผลต่อการปฏิบัติตนต่อเพื่อนได้ดีขึ้น สามารถใช้ถ้อยคำและภาษาท่าทางในการปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสมในด้านต่างๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ งานวิจัยเชิงทดลอง ที่เกี่ยวข้องกับ
กับทักษะชีวิต ซึ่งงานวิจัยแต่ละชิ้นมีปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกันไป
ตามแต่ที่ผู้วิจัยแต่ละท่านได้ศึกษา ดังนั้นเพื่อให้ได้ปัจจัยที่เหมาะสมมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำ
การสรุปปัจจัยดังกล่าวเพื่อคัดเลือกเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงการสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ทักษะชีวิต	Quine 1992	Elizabeth 2001	Slicker; & et al. 2005	ปริญญา อรรถยุกติ , 2543	ฉวีวรรณ คล้ายนาค , 2544	ณัฏยา ผาดจันทิก , 2545	สรนันท์ สุพรรณ รัตนรัฐ , 2546	ซูรีพร เทียนวิษ , 2547
เพศ	✓					✓	✓	
อายุ				✓	✓			
ระดับการศึกษา				✓	✓			
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		✓				✓	✓	
ระยะเวลาที่ติดยาเสพติด				✓				
สัมพันธภาพในครอบครัว				✓				
สัมพันธภาพนักเรียนกับเพื่อน				✓		✓		
การเลี้ยงดู			✓					
แรงจูงใจ					✓			
อัตมโนทัศน์			✓					
ลักษณะมุ่งอนาคต		✓						
ฐานะผู้ปกครอง						✓		
สัมพันธภาพนักเรียนกับครู						✓		
การสนับสนุนทางสังคม							✓	✓

ตาราง 1 แสดงการสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ทักษะชีวิต	ภวิกา กลับประสิทธิ์ , 2547	ษมาพร ศรีอิทยาจิต , 2548	กรภัทร วรเชษฐ์ , 2549	นิสิตา อังกุล , 2552	ดวงกมล พรหมชัย , 2553	ทัชชกร นาคประเสริฐ , 2554
เพศ						
อายุ	✓					✓
ระดับการศึกษา						✓
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	✓	✓			✓	
ระยะเวลาที่ติดยาเสพติด						
สัมพันธภาพในครอบครัว	✓	✓				✓
สัมพันธภาพนักเรียนกับเพื่อน	✓					✓
การเลี้ยงดู			✓	✓	✓	
แรงจูงใจ		✓	✓		✓	
อัตมโนทัศน์						✓
ลักษณะมุ่งอนาคต						
ฐานะผู้ปกครอง						✓
สัมพันธภาพนักเรียนกับครู	✓					
การสนับสนุนทางสังคม		✓				

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีจำนวนโรงเรียน 52 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 488 ห้องเรียน และมีนักเรียนจำนวน 20,429 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีจำนวนโรงเรียน 12 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 19 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 786 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียดการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สํารวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ สํานักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แล้วจัดทำกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) โดยผู้วิจัยอาศัยเกณฑ์ การแบ่งขนาดโรงเรียนของสํานักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สํานักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (ข้อมูลนักเรียนออนไลน์ จากระบบสารสนเทศ ปีการศึกษา 2555 ของ สํานักงานบริหารงานมัธยมศึกษา) ดังนี้

โรงเรียนขนาดที่ 1	มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า	501	คน
โรงเรียนขนาดที่ 2	มีจำนวนนักเรียน	501 – 1,000	คน
โรงเรียนขนาดที่ 3	มีจำนวนนักเรียน	1,001 – 1,500	คน
โรงเรียนขนาดที่ 4	มีจำนวนนักเรียน	1,501 – 2,000	คน
โรงเรียนขนาดที่ 5	มีจำนวนนักเรียน	2,001 – 2,500	คน
โรงเรียนขนาดที่ 6	มีจำนวนนักเรียน	2,501 – 3,000	คน
โรงเรียนขนาดที่ 7	มีจำนวนนักเรียน	3,001 – 3,500	คน
โรงเรียนขนาดที่ 8	มีจำนวนนักเรียน	3,501 – 4,000	คน
โรงเรียนขนาดที่ 9	มีจำนวนนักเรียน	4,001 – 4,500	คน
โรงเรียนขนาดที่ 10	มีจำนวนนักเรียน	4,501 – 5,000	คน
โรงเรียนขนาดที่ 11	มีจำนวนนักเรียนมากกว่า	5,000	คน

ตาราง 2 จำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	
		จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)
		ห้อง	นักเรียน
ขนาดที่ 1	-	-	-
ขนาดที่ 2	3	8	222
ขนาดที่ 3	2	11	389
ขนาดที่ 4	8	57	2172
ขนาดที่ 5	11	86	3364
ขนาดที่ 6	12	112	4608
ขนาดที่ 7	7	80	3507
ขนาดที่ 8	3	36	1606
ขนาดที่ 9	2	30	1405
ขนาดที่ 10	3	50	2289
ขนาดที่ 11	1	18	867
รวม	52	488	20429

ข้อมูลจาก ระบบสารสนเทศออนไลน์ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2555

จากการพิจารณาข้อมูลประชากรตามเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนดังกล่าว พบว่า มีประชากรอยู่ในโรงเรียนตั้งแต่โรงเรียนขนาดที่ 2 ถึง ขนาดที่ 11 เมื่อผู้วิจัยพิจารณาถึงรายละเอียดลักษณะพื้นที่ชุมชน สภาพสังคม และบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน จึงแบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา (เดิม)กระทรวงศึกษาธิการ โดยโรงเรียนขนาดที่ 1 ให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดโรงเรียนขนาดที่ 2 และ 3

จัดให้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จัดโรงเรียนขนาด 4 และ 5 ให้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และจัดโรงเรียนขนาด 6,7,8, 9,10 และ 11 ให้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

หมายเหตุ แบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา (เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้
 โรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนขนาดที่ 1) มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1-499 คน
 โรงเรียนขนาดกลาง (โรงเรียนขนาดที่ 2 และ 3) มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 500 -1,499 คน
 โรงเรียนขนาดใหญ่ (โรงเรียนขนาดที่ 4,5,6) มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,500-2,499 คน
 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (โรงเรียนขนาดที่ 6,7,8, 9,10,11) มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,500 คนขึ้นไป

ตาราง 3 จำนวนโรงเรียน และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา เขต 2 แบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา (เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	
		จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)
		ห้อง	นักเรียน
ขนาดเล็ก	-	-	-
ขนาดกลาง	5	19	611
ขนาดใหญ่	31	255	10144
ขนาดใหญ่พิเศษ	16	214	9674
รวม	52	488	20429

2. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเชื่อมั่นที่ 95% เมื่อยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน (limit of error) ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ โดยเปรียบเทียบตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 2537: 106) ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 392 คน

3. ทำการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม (Strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม (Sampling Unit) โดยทำการสุ่มโรงเรียนจำนวนร้อยละ 20 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด จากการสุ่มข้างต้นนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 โรงเรียนและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 7 โรงเรียน รวมโรงเรียนทั้งหมด 12 โรงเรียน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 โรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นหน่วยตัวอย่างของการกำหนดตัวอย่างจำแนกตามห้องและชั้น

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	
		จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)
กลาง	เตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์	4	156
	รวม	4	156
ใหญ่	สุขุมวิทพณิชยการ	6	217
	สตรีศรีสุทรบําเพ็ญ	8	374
	รัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน	7	261
	รัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง	7	230
	รวม	28	1082
ใหญ่พิเศษ	ศรีสุทรบําเพ็ญ	11	461
	บางกะปิ	12	523
	นวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมอ่อนเกล้า	12	554
	เทพศิรินทร์ร่มเกล้า	10	406
	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	16	790
	นวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย	10	471
	สารวิทยา	13	563
	รวม	84	3,768
รวมทั้งหมด		116	5,006

4. ทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) โดยสุ่มห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน ประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนตามที่คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนห้องเรียน 19 ห้องเรียน และนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 786 คน ดังแสดงในตาราง 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามห้องเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	
		จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)
กลาง	เตรียมอุดมศึกษาสุวินทวงศ์	1	32
	รวม	1	32
ใหญ่	สุขุมวิทพันธุ์อุปถัมภ์	1	37
	สตรีศรีสุทรบำเพ็ญ	1	35
	รัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน	1	38
	รัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง	1	41
	รวม	4	151
ใหญ่พิเศษ	ศรีสุทรบำเพ็ญ	2	91
	บางกะปิ	2	86
	นวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมอ่อนเกล้า	2	85
	เทพศิรินทร์ร่มเกล้า	2	84
	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	2	85
	สารวิทยา	2	84
	นวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย	2	88
	รวม	14	603
รวมทั้งหมด		19	786

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 8 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิต แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะชีวิต จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จำนวน 10 ข้อ

ฉบับที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 10 ข้อ

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

3.1.1 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

3.1.2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

3.1.3 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

3.2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

3.2.1 แบบสอบถามทักษะชีวิต

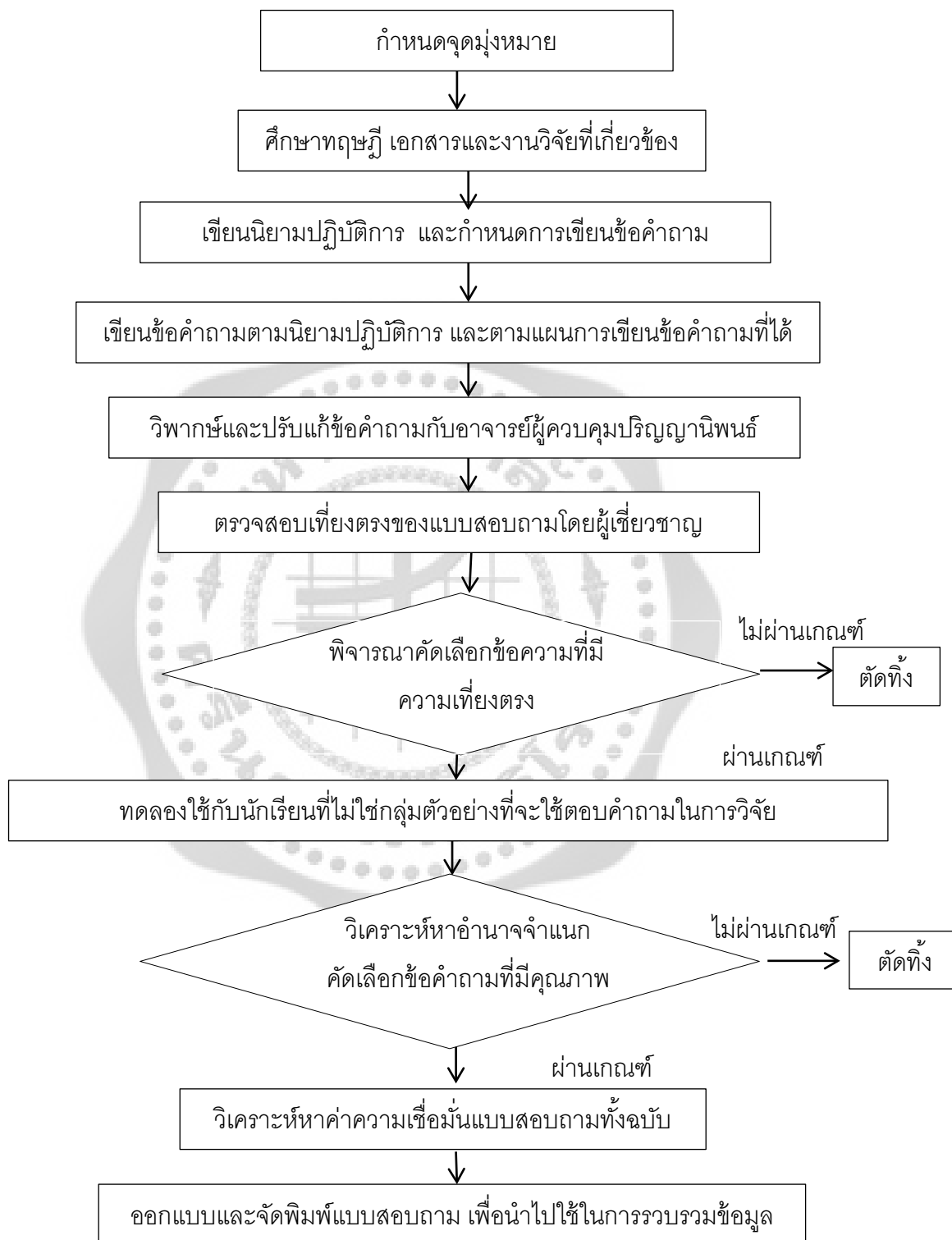
3.2.2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

3.2.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

3.2.4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

3.2.5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาพประกอบ 2 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

จากภาพประกอบที่ 2 ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อดำเนินการศึกษาผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการสร้างแบบสอบถาม คือ อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้มาจากการศึกษาจุดมุ่งหมายของการวิจัย ธรรมชาติคุณลักษณะของตัวแปร และคุณลักษณะของประชากร รวมทั้งองค์ความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. นิยามศัพท์ปฏิบัติการตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดจากแบบสอบถามในข้อ 1

4. เขียนข้อคำถามตามนิยาม มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบบวัดมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 20 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอประธานและคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตร เพื่อขอความเห็นชอบตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างเนื้อหาและการใช้ภาษา นำมาแก้ไขการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนสาระสำคัญของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะ

6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยผู้เชี่ยวชาญสาขาการวัดผลและการวิจัย 3 คนและผู้เชี่ยวชาญสาขาการแนะแนวจิตวิทยาการศึกษา 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ซึ่งเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุมและความสอดคล้องตามที่ได้นิยามไว้ ตลอดจนการใช้ภาษาในการเขียนข้อความ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลการพิจารณาพบว่า

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 18 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 13 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ปีการศึกษา 2555 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 50 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

8. นำแบบสอบถามที่ได้ไปคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยได้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) แล้วคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งได้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 16 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .240 ถึง .658 คัดเลือกข้อคำถาม 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .344 ถึง .658

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 16 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .338 ถึง .744 คัดเลือกข้อคำถาม 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .497 ถึง .744

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 13 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .381 ถึง .781 คัดเลือกข้อคำถาม 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .566 ถึง .781

9. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (α -Coefficient) ซึ่งได้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ มีค่าความเชื่อมั่น .771

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าความเชื่อมั่น .877

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่น .893

10. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5 ฉบับ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือ มาคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะและคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง แล้วนำมาปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิตผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของสกล วรรณิณีศรี (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงพอประมาณ จริงเพียงเล็กน้อย ไม่จริงเลย จำนวน 67 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .201 ถึง .642 ค่าความเชื่อมั่น .914 โดยได้นำมาใช้ทั้งหมด 67 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของสุมาลี เปลี่ยนพันธ์ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ ได้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงพอประมาณ จริงเพียงเล็กน้อย ไม่จริงเลย จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของ สมิต วุฒิสวัสดิ์ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนปัญจทรัพย์ ดินแดง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 4 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย จำนวน 65 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .93 ได้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงพอประมาณ จริงเพียงเล็กน้อย ไม่จริงเลย

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของอรุณพล ระวีโรจน์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติต่อหลักประชาธิปไตยของพ่อแม่และครูประจำชั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูประจำชั้น ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประเภทสหศึกษา ในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 4 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงน้อย ไม่จริงเลย จำนวน 22 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .908

ได้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงพอประมาณ จริงเพียงเล็กน้อย ไม่จริงเลย

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของสุเมธ พงษ์เกตุรา. (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงจริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด จำนวน 23 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วยค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่า t ระหว่าง 2.298 ถึง 11.520 ค่าความเชื่อมั่น .888 ได้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงพอประมาณ จริงเพียงเล็กน้อย ไม่จริงเลย

2. นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยผู้เชี่ยวชาญสาขาการวัดผลและการวิจัย 3 คน และผู้เชี่ยวชาญสาขาการแนะแนวจิตวิทยาการศึกษา 2 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ซึ่งเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลการพิจารณาพบว่า

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิต มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 59 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00

3. นำเครื่องมือที่ได้รับมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔ ปีการศึกษา 2555 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 50 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. นำเครื่องมือมาวิเคราะห์หาคุณภาพ โดยที่แบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยได้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) แล้วคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งได้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิต มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 54 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .201 ถึง .656 คัดเลือกข้อคำถาม 30 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .456 ถึง .656

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .338 ถึง .744 คัดเลือกข้อคำถาม 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .560 ถึง .744

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 14 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .358 ถึง .829 คัดเลือกข้อคำถาม 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .501 ถึง .829

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 15 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .224 ถึง .515 คัดเลือกข้อคำถาม 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .354 ถึง .515

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์จำนวน 13 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .287 ถึง .703 คัดเลือกข้อคำถาม 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .555 ถึง .703

5. นำเครื่องมือจากข้อ 4 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (α -Coefficient) ซึ่งได้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิต มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .927

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .901

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .919

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .797

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .887

5. จัดเตรียมแบบวัดฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิต

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรด

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความลงไปในช่องว่าง.....ให้ตรงกับความเป็นจริง

ผลการเรียนเฉลี่ยทุกรายวิชา(GPA).....

เกณฑ์การแปลความหมายของผลการเรียนเฉลี่ย(GPA)

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยโดยพิจารณาตามเกณฑ์การประเมิน
ของกระทรวงศึกษาธิการมีอยู่ 8 ระดับจากไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำจนถึงดีเยี่ยม ซึ่งพิจารณาจาก
ค่าผลการเรียนเฉลี่ยเป็น 4 ระดับ

คะแนน	การแปลความหมาย
คะแนน 3.50 – 4.00	มีผลการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับดีเยี่ยม
คะแนน 2.75 – 3.49	มีผลการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับดี
คะแนน 1.75 – 2.74	มีผลการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
คะแนน ต่ำกว่า 1.74	มีผลการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับต่ำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะชีวิต

ตัวอย่างแบบวัดทักษะชีวิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
0	ฉันนำสิ่งที่พ่อแม่ส่งสอนมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง					
00	ฉันไม่แน่ใจ ว่าตนเองมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์เมื่อโกรธ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามทักษะชีวิต จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน
คะแนนรวมทั้งฉบับ 150 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
135.00 – 150.00	นักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับสูงมาก
105.30 – 134.99	นักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับสูง
75.30 – 105.29	นักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
45.30 – 75.29	นักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำ
30.00 – 45.29	นักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำมาก

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ตัวอย่างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
0	ฉันต้องทำงานทุกอย่างให้ถูกต้อง					
00	ทุกคนชื่นชมว่าฉันเก่ง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามอัตถิภาวนิยมจำนวน 10 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน
คะแนนรวมทั้งฉบับ 50 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
45.10 – 50.00	หมายถึง มีอัตถิภาวนิยมอยู่ในระดับสูงมาก
35.10 – 45.09	หมายถึง มีอัตถิภาวนิยมอยู่ในระดับสูง
25.10 – 35.09	หมายถึง มีอัตถิภาวนิยมอยู่ในระดับปานกลาง
15.10 – 25.09	หมายถึง มีอัตถิภาวนิยมอยู่ในระดับต่ำ
10.00 – 14.09	หมายถึง มีอัตถิภาวนิยมอยู่ในระดับต่ำมาก

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
0	ฉันทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ					
00	ฉันไม่เคยเกียจคร้านในการอ่านหนังสือเพราะเชื่อว่าความพยายามจะทำให้ประสบความสำเร็จ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอสมควร	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตจำนวน 10 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน คะแนนรวมทั้งฉบับ 50 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
45.10 – 50.00	หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับสูงมาก
35.10 – 45.09	หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับสูง
25.10 – 35.09	หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง
15.10 – 25.09	หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับต่ำ
10.00 – 18.00	หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับต่ำมาก

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอสมควร	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอสมควร	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
0	พ่อแม่รับฟังปัญหาและให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา					
00	ฉันปฏิบัติตามคำแนะนำของพ่อแม่เมื่อพ่อแม่ให้เหตุผล					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอสมควร	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน คะแนนรวมทั้งฉบับ 50 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
45.10 – 50.00	หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูงมาก
35.10 – 45.09	หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง
25.10 – 35.09	หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง
15.10 – 25.09	หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับต่ำ
10.00 – 15.09	หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับต่ำมาก

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอสมควร	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอสมควร	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
0	เมื่อฉันมีปัญหา ฉันจะปรึกษาผู้ปกครอง					
00	พ่อแม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของฉัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอสมควร	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 10 ข้อ
ข้อละ 5 คะแนน คะแนนรวมทั้งฉบับ 50 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
45.10 – 50.00	หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูงมาก
35.10 – 45.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง
25.10 – 35.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
15.10 – 24.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ
10.00 – 15.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำมาก

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

ตัวอย่างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอสมควร	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอสมควร
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
0	เมื่อฉันเจ็บป่วยหรือมีปัญหา ฉัน ได้รับความรัก ความห่วงใยและการ ช่วยเหลือจากคนรอบข้าง					
00	ฉันได้รับการเคารพ ให้เกียรติ และ ความไว้วางใจจากสังคม					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 10 ข้อ
ข้อละ 5 คะแนน คะแนนรวมทั้งฉบับ 50 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
45.10 – 50.00	หมายถึง มีการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูงมาก
35.10 – 45.09	หมายถึง มีการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง
25.10 – 35.09	หมายถึง มีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง
15.10 – 25.09	หมายถึง มีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ
10.00 – 15.09	หมายถึง มีการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับต่ำมาก

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
0	เมื่อครูบอกให้ทำอะไร ฉันจะเชื่อฟัง					
00	ฉันสามารถปรึกษาครูได้ทุกเรื่อง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน คะแนนรวมทั้งฉบับ 50 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
45.10 – 50.00	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับสูงมาก
35.10 – 45.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับสูง
25.10 – 35.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับปานกลาง
15.10 – 25.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับต่ำ
10.00 – 15.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับต่ำมาก

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้เพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
0	ฉันรู้สึกมีความสุขเมื่ออยู่กับเพื่อน					
00	ฉันสามารถปรึกษาเพื่อนได้ทุกเรื่อง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน คะแนนรวมทั้งฉบับ 50 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
45.10 – 50.00	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับสูงมาก
35.10 – 45.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับสูง
25.10 – 35.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง
15.10 – 25.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ
10.00 – 15.09	หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับต่ำมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลาและสถานที่ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ – 25 กุมภาพันธ์ 2556 ติดต่ออาจารย์ของแต่โรงเรียนดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ติดต่อขอความอนุเคราะห์และอธิบายขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลฟัง เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้รัดกุมและได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยตรวจแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์โดยเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อ และไม่เลือกในลักษณะของการเลือกระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติเพียงข้อใดข้อหนึ่งทั้งฉบับ พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์และร่องรอยความตั้งใจในการตอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Item – Objective Congruency Index : IOC) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 179)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ . 2545 : 84)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

1.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ . 2545 : 131-132)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S)

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามโดยใช้สูตรของเพียร์

สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2550 : 312)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X ยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y ยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณ X กับ Y ทุกคู่
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตร t – test

(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2550 : 315)

$$t = \frac{r\sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) โดยใช้สูตร(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2550 : 333)

$$R_{Y.123\dots n} = \sqrt{\sum \beta_j r_{X_j Y}}$$

เมื่อ	$R_{Y.123\dots n}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง n กับตัวแปรตาม Y
	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	$r_{X_j Y}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) กับตัวแปรอิสระ (X_j)

2.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตรการแจกแจงแบบเอฟ (F – Distribution) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2550 : 335)

$$F = \frac{R^2}{1 - R^2} \cdot \frac{N - k - 1}{k}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F – Distribution)
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	df ₁	แทน	k
	df ₂	แทน	N – k – 1

2.5.1 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (Score Weight ; b) โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997 : 102)

$$b_j = \beta_j \frac{S_Y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปของคะแนนดิบ
	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

S_y แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม (Y)

S_j แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ j

2.5.1 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระ

คำนวณโดยใช้ t – test (Kerlinger ; & Pedhazur. 1979 : 119)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}} \quad ; df = N - k - 1$$

เมื่อ	t_j	แทน	ค่าการแจกแจงแบบทีของค่าน้ำหนักความสำคัญตัวที่ j
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูป ของคะแนนดิบ
	SE_{b_j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนัก ความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j
	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
	df	แทน	$N - k - 1$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

X_1	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_2	แทน	อัตมโนทัศน์
X_3	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคต
X_4	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
X_5	แทน	สัมพันธภาพในครอบครัว
X_6	แทน	การสนับสนุนทางสังคม
X_7	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
X_8	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
Y	แทน	ทักษะชีวิต
k	แทน	คะแนนเต็มของแบบสอบถาม
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CV	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
df	แทน	ค่าองศาแห่งความอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean Squares)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2_{adj}	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบปรับแก้
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน

t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตรานักเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิต

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิต

3. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter)

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิต ค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test)

3.2 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักความสำคัญโดยใช้ค่าที (t - test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างของตัวแปรปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตรานักเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กับทักษะชีวิต ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานและประมาณค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างที่ความเชื่อมั่น 95% ของปัจจัยแต่ละด้าน และทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

ตัวแปร	k	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	\bar{X}	S	CV	การแปลความหมาย
X_1	4.00	1.00	4.00	3.11	0.48	15.43	ดี
X_2	50.00	27.00	49.00	37.27	3.41	9.17	สูง
X_3	50.00	25.00	49.00	38.59	4.16	10.80	สูง
X_4	50.00	30.00	50.00	39.94	4.44	11.12	สูง
X_5	50.00	30.00	50.00	40.85	5.45	13.35	สูง
X_6	50.00	27.00	49.00	39.70	4.98	12.56	สูง
X_7	50.00	30.00	50.00	38.98	4.77	12.24	สูง
X_8	50.00	28.00	50.00	40.89	5.00	12.24	สูง
Y	150.00	90.00	149.00	115.55	10.28	8.86	สูง

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิต (Y) อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 115.55$, $S = 10.28$) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต พบว่า ตัวแปรปัจจัยทุกค่า ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) อุตมโนทัศน์ (X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5) การสนับสนุนทางสังคม (X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8) อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย คือ 3.11 37.27 38.59 39.94 40.85 39.70 38.98 และ 40.89 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปรปัจจัยมีค่าตั้งแต่ 9.17 – 15.43 โดยปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุด และปัจจัยด้านอูทมโนทัศน์ มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุด

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิตดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิต

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X ₁)	1.000	.115**	.161**	.032	.033	.104**	.031	.134**	.181**
อัตมโนทัศน์ (X ₂)		1.000	.469**	.466**	.386**	.428**	.420**	.427**	.524**
ลักษณะมุ่งอนาคต (X ₃)			1.000	.524**	.452**	.456**	.432**	.474**	.598**
การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย (X ₄)				1.000	.661**	.527**	.499**	.551**	.484**
สัมพันธภาพใน ครอบครัว (X ₅)					1.000	.597**	.431**	.540**	.417**
การสนับสนุนทางสังคม (X ₆)						1.000	.510**	.576**	.483**
สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับครู (X ₇)							1.000	.488**	.439**
สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน(X ₈)								1.000	.537**
ทักษะชีวิต (Y)									1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรปัจจัยแต่ละตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต(Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ลักษณะมุ่งอนาคต (X₃) มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตมากที่สุดซึ่งมีค่าเท่ากับ .598 รองลงมา คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(X₈) อัตมโนทัศน์(X₂) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(X₅) การสนับสนุนทางสังคม(X₆) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₇) สัมพันธภาพในครอบครัว (X₄) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X₁) โดยมีค่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .537 .524 .484 .483 .439 .417 และ.181 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า ปัจจัยบางตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .031 ถึง .661 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในสูงที่สุดนั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) กับสัมพันธภาพในครอบครัว (X_5)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1)กับสัมพันธภาพในครอบครัว (X_5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1)กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(X_1) กับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .033 .032 และ .031 ตามลำดับ

เนื่องจากตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรปัจจัยมาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) โดยการทดสอบค่า Tolerance ซึ่งถ้าพบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรปัจจัยตัวใดมีค่าน้อยจนเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรปัจจัยตัวนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรปัจจัยตัวอื่นมาก (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549 : 370) และทดสอบค่า VIF (Variance inflation factor) ซึ่งหากพบว่าค่า VIF มีค่า 10 ถือว่าตัวแปรปัจจัยตัวนั้นมีความสัมพันธ์กัน หรือเกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (วิรัชช พานิชวงศ์. 2545 : 166) ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่า Tolerance และ VIF เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย

ตัวแปรปัจจัย	Collinearity statistics	
	Tolerance	VIF
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1)	.949	1.053
อัตมนิสัย (X_2)	.670	1.493
ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3)	.605	1.654
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4)	.444	2.252
สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5)	.462	2.165
การสนับสนุนทางสังคม (X_6)	.460	2.174
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7)	.620	1.613
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8)	.517	1.933

จากตาราง 8 พบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรปัจจัยมีค่าตั้งแต่ .444 ถึง .949 ซึ่งมีค่าไม่เข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย และเมื่อพิจารณาค่า VIF มีค่าตั้งแต่ 1.051 ถึง 2.249 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่า ตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย ผลที่ได้จากค่า Tolerance และค่า VIF ให้ผลสอดคล้องกัน จึงสรุปได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่เกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter)

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test) ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิต

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P - value
Regression	8	41381.475	5172.684	96.377**	.000
Residual	777	41702.672	53.671		
Total	785	83084.148			
R= .706		R ² = .498		R ² _{adj} = .493	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(X_1) อึดทนโน้ตศน์(X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต(X_3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว(X_5) การสนับสนุนทางสังคม(X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู(X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(X_8) กับทักษะชีวิต(Y) มีค่าเท่ากับ .706 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 96.377, p < .000$)และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิตมีค่าเท่ากับ 0.498 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 8 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตได้ร้อยละ 49.80

3.2 คำนำน้หนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้หนักความสำคัญโดยใช้ค่าที (t -test) ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 คำนำน้หนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

ตัวแปร	b	β	SE _b	t	P - value
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1)	1.453	0.068	.557	2.610**	.009
อึดทนโน้ตศน์ (X_2)	.623	0.207	.094	6.655**	.000
ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3)	.780	0.316	.081	9.667**	.000
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4)	.130	0.056	.088	1.468	.143
สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5)	-.054	-0.029	.070	-0.774	.439
การสนับสนุนทางสังคม (X_6)	.186	0.090	.074	2.512**	.012
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7)	.124	0.057	.070	1.778	.076
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8)	.400	0.195	.072	5.584**	.000
R = .706		$R^2 = .498$		$R^2_{adj} = .493$	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) อัดมโนทัศน์ (X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) การสนับสนุนทางสังคม (X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8) ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้าน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) ส่งผลต่อทักษะชีวิต (Y) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิต (Y) มากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.316 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านอัดมโนทัศน์ (X_2) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8) การสนับสนุนทางสังคม (X_6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.207 0.195 0.090 0.068 0.057 0.056 และ -0.029 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย ซึ่งคัดสรรมาจากทฤษฎีและงานวิจัย โดยตัวแปรปัจจัยซึ่งได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนโดยมีความมุ่งหมายสำหรับการวิจัยครั้งนี้จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อศึกษาคำนำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีจำนวนโรงเรียน 12 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 19 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 786 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวน 8 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.927

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .771

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .877

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .901

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพภายในครอบครัว เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .919

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .893

ฉบับที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .797

ฉบับที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .887

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ ถึง 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนจากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำการหาค่าสถิติพื้นฐาน และการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของคะแนนจากแบบสอบถามทุกฉบับ วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กับทักษะชีวิต และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบค่าเอฟ (F - test) จากนั้นวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) ของตัวแปรปัจจัย กับทักษะชีวิต โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(X_1) อัตมโนทัศน์(X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต(X_3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว(X_5) การสนับสนุนทางสังคม(X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู(X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(X_8) กับทักษะชีวิต(Y) มีค่าเท่ากับ .706 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 96.377, p < .000$)และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับทักษะชีวิตมีค่าเท่ากับ 0.498 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 8 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตได้ร้อยละ 49.80

2. คำนวณน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) อุตมโนทัศน์ (X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) การสนับสนุนทางสังคม (X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8) ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้าน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) ส่งผลต่อทักษะชีวิต (Y) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาคำนวณน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิต (Y) มากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.316 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านอุตมโนทัศน์ (X_2) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8) การสนับสนุนทางสังคม (X_6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.207 0.195 0.090 0.068 0.057 0.056 และ -0.029 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรเอคนาม พบว่า กลุ่มตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) อุตมโนทัศน์ (X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_5) การสนับสนุนทางสังคม (X_6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_8) กับทักษะชีวิต (Y) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีแล้วจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม คนรอบข้างให้การสนับสนุนนักเรียนให้ทำกิจกรรมต่างๆ และส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น และมีความภาคภูมิใจและให้ความไว้วางใจ จึงเป็นผลทำให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของนักเรียนมีความสุข ไม่มีปัญหาและสามารถเผชิญสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณัญญา ผาดจันทิก. 2545: 84; อ้างอิงจาก อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมย์. 2532: 1) ซึ่งสัมพันธ์กับผลการวิจัยของณัญญา ผาดจันทิก (2545: 84) และภวิกา กลับประสิทธิ์ (2547: 62) ซึ่งตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต ส่วนชะมาพร ศรีอิทยาจิต (2548: 102-103) พบว่าปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับดวงกมล พรหมชัย (2553:

112-114) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลทางลบต่อทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการสื่อสาร

1.2 อึดมโนทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อึดมโนทัศน์ มีบทบาทสำคัญต่อบุคลิกภาพของนักเรียน ถ้านักเรียนมีอึดมโนทัศน์ทางบวก จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการเรียน และเป็นที่ยอมรับของสังคม ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่มีอึดมโนทัศน์ในทางลบจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและไม่เป็นที่ยอมรับแก่สังคม(กันต์ฤทัย คลังพหล. 2546: 13)ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัชชกร นาคประเสริฐ (2554: 57-58) ที่พบว่า อึดมโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากลักษณะมุ่งอนาคต เป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การเป็นพลเมืองดีมีจริยธรรม มีเป้าหมายในชีวิต มีการวางแผนเพื่ออนาคตมีความเพียรพยายามเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต(จุฑามาศ ชื่นจิตร. 2550: 11) และยังช่วยสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และสามารถตัดสินใจเลือกทางเดินอย่างมีเหตุผล จึงมีจิตลักษณะที่มีความสำคัญควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเยาวชน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน และการทำงานในอนาคต (กรภัทร วรเชษฐ์. 2549: 19) สัมพันธ์กับผลของปัทมา วรณลักษณ(2550: 95-97) ที่พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-สูง จะมีทักษะชีวิตเกือบทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-กลาง ยกเว้นด้านการแก้ไขปัญหาเท่านั้นที่มีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็นตัวกำหนดทิศทางการรู้สึนึกคิดของคนว่าจะเป็นไปในลักษณะใด มองสังคมไปในแนวไหน ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาในลักษณะที่ผิดพลาด ย่อมทำให้ความคิดของเด็กขาดความสมบูรณ์ ขาดความมีเหตุผล และอาจเป็นผลร้ายแก่เด็กในโอกาสต่อไป โดยเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หรือการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่สามารถส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านได้ ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในด้านการคิดเพิ่มขึ้น (ปริยาภรณ์ จันทร์โชติ. 2550: 51-52) สัมพันธ์กับผลการวิจัยของดวงกมล พรหมชัย(2553: 112-114) ที่พบว่าในกลุ่มนักศึกษาปีที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ส่วนในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร

1.5 สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญและใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด โดยเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีการปรับตัวที่ดี แต่ถ้าเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีก็จะปรับตัวได้ไม่ดีไปด้วย เนื่องจากสภาพครอบครัวที่อบอุ่น บุคคลในครอบครัวมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้เด็กมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (ณัญญา ผาดจันทิก. 2545: 84) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับขมาพร ศรีอิทยา (2548: 102-103) ที่พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก และยังเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิต ผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ วริญญา อรรถยุกติ(2543: 113-116) ที่เปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร พบว่าวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดมีระดับสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน มีทักษะชีวิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.6 การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลอยู่ในภาวะวิกฤติ การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลที่สำคัญ ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ (พลรพี ทูมมาพันธ์. 2554: 81) โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของสรนันท์ สุพรรณรัตน์รัฐ (2546: 74-75) ที่ศึกษาทักษะชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยพบว่านิสิตที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวมากจะมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับความเครียดสูงกว่านิสิตที่ได้รับแรงสนับสนุนของครอบครัวน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะชีวิตด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ขมาพร ศรีอิทยาจิต (2548: 102-103) พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิต และยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิต โดยผ่านการปรับตัว

1.7 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การให้นักเรียนมีโอกาสซักถามเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสุข กระตือรือร้น (นิสิตา อังกุล.2552: 43; อ่างอิงจากประดินันท์ อุปรมัย. 2523: 123-137) คุณค่าของสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน หากไม่พิจารณาอย่างละเอียดแล้ว อาจถูกมองข้ามความสำคัญ สิ่งนี้อาจมาจากความคิดที่เรามักคิดว่าครูมีหน้าที่สอน นักเรียน

มีหน้าที่รับความรู้ สิ่งที่เป็นคุณค่าแท้จริงคือสัมพันธภาพ ซึ่งมีอิทธิพลที่เอื้อต่อการสนับสนุน หรือทำลาย ควรศึกษาและแก้ไข พัฒนา จะช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุด (อรรถพล ะวิโรจน์. 2547: 61) ซึ่งจากผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของณัญญา ผาดจันทิก(2545: 79-83) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต และภวีกา กลับประสิทธิ์(2547: 62-63) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิต เช่นกัน

1.8 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้น เป็นความสามารถของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น สามารถติดต่อกับผู้อื่นได้อย่างคล่องแคล่ว มีความเป็นมิตร มีใจช่วยเหลือผู้อื่น มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นผลการสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ปัทมา วรรณลักษณ์. 2550: 25) และเมื่อพิจารณาอิทธิพลของเพื่อน (วิริญญา อรรถยุกติ. 2543: 113-116) เปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร พบว่าวัยรุ่นชายที่ติดและไม่ติดยาเสพติดมีอิทธิพลระดับเพื่อนต่างกัน มีทักษะชีวิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ ณัญญา ผาดจันทิก(2545: 79-83) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต และภวีกา กลับประสิทธิ์(2547: 62-63) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิต

2. คำนวณน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_1) อุดมโนทัศน์ (X_2) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) การสนับสนุนทางสังคม(X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(X_8) ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้าน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(X_4) สัมพันธภาพในครอบครัว(X_5) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู(X_7) ส่งผลต่อทักษะชีวิต(Y) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตรานักเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคมและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลทางบวก ต่อทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้จากการทำงานต้องอาศัยความพยายาม อาศัยความสามารถทางร่างกาย หรือสมอง (อัจฉรา สุชากรมย์และอรพินท์ ชูชม. 2530: 10) ซึ่งหากนักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถที่ดี ทักษะต่างๆ ย่อมมีการพัฒนาไปในทางที่ดี ส่งเสริมให้มีการมองลักษณะของตนในแง่ดีหรือแง่บวก ดังเช่นทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสัน ซึ่งเน้นระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่นว่า คนเราพยายามศึกษาและค้นคว้าว่า เราเป็นใคร มีบทบาทอย่างไร (จตุรพร ลิ้มมันจริง. 2549: 253)

ดังนั้นความรู้สึกถึงตนนี้ช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจกล้าแสดงความคิด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมั่นใจ มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นเกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ (2544 : 9) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นความสามารถในการคาดการณ์อนาคตของบุคคล สามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสมเพราะมองเห็นผลที่จะตามมาในอนาคต และหลีกเลี่ยง ไม่กระทำในสิ่งที่ส่งผลเสียให้แก่ตนเองและผู้อื่นในอนาคตสามารถแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการ เพื่อเป้าหมายในอนาคตของตนเองได้ รู้จักรอคอยผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมีความเพียรพยายาม ในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในอนาคต และผู้ที่ประสบความสำเร็จเมื่อขอความช่วยเหลือ หรือ การสนับสนุนใดๆ จากคนรอบข้างย่อมได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่นเดียวกับผู้ที่มีสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี คนที่อยู่รอบข้างย่อมได้รับอิทธิพลในการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ร่วมกันทำให้ มีความสุข และมีกำลังใจในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

2.2 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยด้าน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลต่อทักษะชีวิตอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

อาจเป็นไปได้ว่าบุคลิกภาพของเด็กหรือผู้ใหญ่ที่ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูและบรรยากาศ ที่ครอบครัวเขาเจริญขึ้นมา โดยเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะช่วยให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ในสังคม อย่างมีความสุข โดยนักเรียนต้องการความรัก การดูแลพอสมควร ความยุติธรรม การยอมรับ ไม่ว่าจะ มีลักษณะเช่นไร การที่นักเรียนได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้นมีส่วนช่วยในการสร้าง ความรู้สึกมั่นคง มั่นใจในการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ แต่ในบางครั้งการที่การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยไม่ส่งผลต่อทักษะชีวิตอาจเป็นไปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยนั้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่รู้สึกว่าต้องการคำแนะนำ มีอิสระในการทำสิ่งต่างๆ ได้ จึงทำให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดส่งผลทำให้การเผชิญกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันทำได้ไม่ดี เท่าที่ควร

นักเรียนไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดย่อมต้องการการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ อันก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว โดยครอบครัวประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ลูก การที่ครอบครัวมีการดูแลใส่ใจส่งเสริมกัน คอยช่วยเหลือกันนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลมั่นคงในความสัมพันธ์ เข้มแข็ง แต่เมื่อเกิดผลกระทบกับสัมพันธภาพในครอบครัว ทำให้สภาวะแวดล้อมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อนักเรียนในการปรับตัว รวมถึงความคาดหวังของผู้ปกครอง และการเปรียบเทียบกันในครอบครัวส่งผลให้การดำรงชีวิตของนักเรียนผิดพลาด เป็นอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

เมื่อนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนก็คือครู ที่คอยสั่งสอนให้ความรัก ความยุติธรรม การดูแลเอาใจใส่ สร้างบรรยากาศในการเรียนที่เหมาะสม ดังที่ประดิษฐ์ อุประมัย (2527 :33) กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน คือ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถามตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนมาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีเมื่อน่าสนใจ สนุกสนาน เป็นบรรยากาศชั้นเรียนที่ดี นอกจากนี้ณัฐยา ผาดจันทิก (2545:26) ยังกล่าวอีกว่า สิ่งแวดล้อมทางการเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ ของนักเรียน และช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรับรู้ในทักษะความสามารถของตนได้ แต่หากนักเรียนไม่มีความมั่นใจในสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู อาจเกิดจากช่องว่างระหว่างวัย หรือเนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันที่เน้นเรื่องของการสืบเสาะหาความรู้ ทำให้นักเรียนที่ไม่กล้าซักถามหรือมีความเกรงใจต่อครู มีการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ผิดพลาดได้

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาตัวแปรปัจจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้นดังนี้

1.1 ในส่วนของครู ควรมีการจัดการสอนการสอนที่เน้นบรรยากาศการเรียนการสอนแบบเปิดโอกาสให้กับนักเรียนแสดงความคิดเห็น เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักตัวเอง ในด้านร่างกาย ความคิด ความสามารถ รู้จักวางแผนการทำงานสิ่งต่างๆ ล่วงหน้าโดยมุ่งเน้นกับการที่พัฒนาตนเองในอนาคต โดยให้การปฏิบัติตนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ความสัมพันธ์อันดีทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง มีความอบอุ่น

1.2 ผู้ปกครอง ควรสนับสนุนให้นักเรียนมีการวางแผนอนาคต โดยมีการศึกษาข้อมูลต่างๆ และเตรียมรับมือกับปัญหาต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อ การดำรงชีวิตประจำวัน จะช่วยให้เมื่อเกิดปัญหาขึ้นนักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ทันที

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทักษะชีวิตกับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่นโดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย เนื่องจากปัจจุบันได้มีการเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตตั้งเห็นได้จากการที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหนังสือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งหากมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนด ก็จะสามารถวัดทักษะชีวิตได้ชัดเจนขึ้น

2.2 เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ตัวแปรปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้เพียงร้อยละ 49.80 ควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชูंनीใจ. (2535). ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กนิษฐา พรรณเชษฐ์. (2548). ลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพในหน่วยงาน และความเครียดของอาจารย์โรงเรียนสาธิต. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กมลพรรณ จันท์พยอม. (2550). สภาพแวดล้อมทางครอบครัว โรงเรียน และบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กรภัทร วรเชษฐ์. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กรมสุขภาพจิต. (2541). คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : กรมสุขภาพจิต
- กลิ่นชบา คำรส. (2550). อึดมโนทัศน์ มโนทัศน์ต่อผู้อื่น กับทัศนคติต่อความรักและความสัมพันธ์ทางเพศของผู้สูงอายุ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กันต์ฤทัย คลังพหล. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอึดมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา เฉลิมพล. (2555). การศึกษารูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา นัยทรัพย์. (2555). การสร้างแบบวัดอึดมโนทัศน์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- กานต์ชญญา แก้วแดง. (2555) การเสริมสร้างการเรียนรู้การใช้ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กฤษณา โกมุก. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองและบรรยากาศทางการศึกษากับความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร กุสุมาวดี คำเกลี้ยงและคณะ.(2554) หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานสุขศึกษา 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด
- จตุรพร ลิ้มมั่นจริง. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันทจิรา เสถียร. (2551). การศึกษาความถนัดทางการเรียนด้านภาษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมสั่งสอนของครูที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- จิตรา ทองเกิด.(2540). “ทักษะชีวิตในโรงเรียน” เอกสารประชุมวิชาการสุขศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 8 ประเทศไทย. นครปฐม: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน.
- จินตนา เหลืองศิริเธียร. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑามาศ ชื่นจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- จิราพร ชมพิบูล. (2552). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สัมพันธภาพในครอบครัวไทย. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.

- เจริญขวัญ น้าพา. (2554). ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการเชื่อมโยง และความสุขในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉวีวรรณ คล้ายนาค. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชูชีพ เทียนธวัช. (2547). ประสิทธิภาพของโปรแกรมทันตสุขศึกษาโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอมืองจังหวัดนครนายก. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม.(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ และปรีชา วิหคโต. (2537). “ การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา, การวิจัยเทคโนโลยีทางการศึกษา”. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ พวงศรี. (2525). การสร้างแบบทดสอบการคิดอย่างมีเหตุผล. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ณฎญา ผาดจันทิก. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอย้ายบาดาล จังหวัดลพบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดร.ณิ ขอเจริญ. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ดวงกมล พรหมชัย. (2553). ปัจจัยบางประการด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- ทัชชกร นาคประเสริฐ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เทพ สงวนกิตติพันธ์. (2545). ทักษะชีวิต (Life Skills): ทักษะเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิดา คุณวัฒน์. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุชายในเรือนจำบางขวาง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาพรณ หวานขม. (2554). การศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพัชชวินทร์ มูลทาทอง. (2555). ทักษะชีวิตกับการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน. กศ.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- นรินทร์ นาคอร่าม. (2549). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา คชภักดี. (2545). โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” รายงานการศึกษาระดับสูง. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิภาพร พรุ่งโรจน์ (2549). การศึกษาทัศนคติและความเชื่อของครูที่มีต่อการสนับสนุนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกวดวิชา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- นลิตา อังกุล. (2552). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- นุจรีย์ ผิวงาม (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดเชิงมโนทัศน์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินูญยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2545). การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช
- (2547). การวัดประเมินการเรียนรู้ (การประเมินแนวใหม่). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารประกอบการเรียน.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. ปรินูญยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2523). "การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน," เอกสารการสอนชุดระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สारมวอลชน จำกัด.
- ประวิต เอราวรรณ์ และนุชชวนา เหลืองอังกูร. (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบสอบประเมินทักษะชีวิต ผลการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- ประเวศ วะสี. (2541). คู่ยกกันเรื่องความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ปรียาภรณ์ จันทร์โชติ. (2550). ปัจจัยชีวสังคมและการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน ของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมา วรรณลักษณ์. (2550). พัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตภาคกลาง. ปรินูญยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรเพ็ญ ชัยมงคล. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ลักษณะความเป็นผู้นำและอัตมโนทัศน์ กับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*.
วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณวดี จันทราช. (2544). *ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2532). *ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม. จิตวิทยาเพื่อการแนะแนว. กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย*
- พรรษา พุ่มจำปา. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคมกับ พฤติกรรมการบำบัดของวัยรุ่นที่เข้ารับการรักษาในคลินิกยาเสพติด สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- พลรพี ทูมมาพันธ์. (2554). *ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับ การสนับสนุนทางสังคมของครูที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ความสามารถที่แท้จริง*. ปริญญาานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545, กรกฎาคม). *การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ*. วารสารการศึกษา. 25(10): 4-11. 101
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ภาวิกา กลับประสิทธิ์. (2547). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว. (2543). *การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน มหิดลวิทยานุสรณ์*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- มยุรี ศรีชัย. (2538). *เทคนิคการสู่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: วี เจ พรีนติ้ง.

- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2540). "หลักและวิธีการสอนทักษะชีวิต" ข่าวสารกองบริการการศึกษา.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์และคณะ. (2538). การอบรมสร้างทีมวิทยากรการสอนเจตคติและทักษะเพื่อ
ป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
- รณัฐ รัตนสาร. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความสามารถในการคิด
แก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบ 4 MAT กับการสอนแบบ
เทคนิคผังกราฟิก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รติชน พีรยสร์. (2543). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- รัชฎา ยศบุตร. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความสามารถในการคิด
วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิจัย
และรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การ
มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัญจวน คำชिरพิทักษ์. (2539). หน่วยที่ 1-7 อัมมโนทัศน์ จิตวิทยาและสังคมพื้นฐานเพื่อการแนะแนว.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ม.ป.พ.
- ลดาวัลย์ น้อยเหลือ. (2551). ปัจจัยทางจิตและการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคุณภาพ
ชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดนนทบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ลดนา ปิยะอารีธรรม. (2552). การศึกษาความว่าเหวและสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2527). หลักการสร้างแบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน.
กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- (2541). เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบวัดความถนัดทางการเรียน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- เล็ก สมบัติ. (2549). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการภาวการณ์ดูแลผู้สูงอายุของครอบครัวใน
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี(ประเทศไทย) จำกัด.
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- วิริญญา อรรถยุกติ. (2543). การเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วันเพ็ญ เสรีพงษ์ (2548). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองรวมกับใช้รูปแบบแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันมะเร็งเต้านมสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยทองโรงพยาบาลราชบุรี. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม.(สุขศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาทีนี อึ้งเกลี้ยง. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออ้อมโนทัศน์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนบ้านค้าย อำเภอบ้านค้าย จังหวัดระยอง. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจารณ์ พานิช.(2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิลาวัลย์ รัตนา. (2552). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และการสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ชุมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์. (2542). หลักการวางแผนงานอนามัยครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีการพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2537). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ษมาพร ศรีอิตยาจิต. (2548). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการ ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สกล วรเจริญศรี. (2550). การศึกษาทักษะชีวิตและการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของคนไทย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สมภาพร ภัทรพงศ์กิจ. (2551). ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียนและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมิธ วุฒิสวัสดิ์. (2552). การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนปัญจทรัพย์ดินแดง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สรนันท์ สุพรรณรัตนรัฐ. (2546). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สัจจา ประเสริฐกุล. (2551). การศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่มีระดับอัฒมโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. จำนวนนักเรียนเขตพื้นที่ ปีการศึกษา 2555 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2555. จาก <http://www.e-newsbkk2.org/bkk2/forum/data/5/0021.html>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ
- (2554). แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- สุนิสา สิริวิพันธ์. (2541). ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 2. ภาควิชาโรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สุภาพร วิวัฒน์อัศวิน. (2546). *ปัจจัยทางชีวสังคม อัตมโนทัศน์ และความฉลาดทางอารมณ์กับทัศนคติในการมีคู่ครองของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สุภาพร บุญหนัก. (2544). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยวิธีการแก้ปัญหา เรื่องความเท่ากันทุกประการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี เปลี่ยนพันธ์. (2553). *การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น*. สารนิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี เทวฤทธิ์(2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์*. กศ.ม.(การวิจัยการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุมาลี พัวชู. (2547). *การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์และการมองโลกในแง่ดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุเมธ พงษ์เกตุรา. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว้ตระกุล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ จันทน์อม. (2529). *จิตวิทยาสังคม ตรงตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตของสภา การฝึกหัดครู*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

- แสงสุรีย์ วาดวิจิตร. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนหลักภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักร การเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) กับคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมร กุลด้วง (2551 : 80) บทบาทของบิดา และอัครมโนทัศน์ ที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศ ตามการ รับรู้ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อมรศรี ศรีอินทร์.(2551) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่ เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สุราษฎร์ธานี. กศ.ม.(การวิจัยและประเมิน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร
- อรนุช สุธิสังข์. (2542). อิทธิพลของปัจจัยทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- อรนุช อุดมสมฤดี. (2550). สัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขต เทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมย์. (2532). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานวิจัย ฉบับที่ 48. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อรรถพล ะวิโรจน์. (2547). ทศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยของพ่อแม่ และครูประจำชั้น สัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูประจำชั้น ที่มีต่อพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประเภทสหศึกษา ในสังกัด คณะกรรมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อัฉรภา ประเสริฐสิน. (2552). *อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- อัฉรภา สุขารมย์ และอรพินทร์ ชูชม. (2530). *การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ*. รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อาจารย์ ช่างประดับ (2550). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำพร เจนประภาพงศ์. (2528). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียน สุขภาพจิตของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anastasi, anne. (1982). *Psychological Testing. Fifth Edition*. New York: Macmillan Publishing Co.,Inc.
- Duncan, Rebecca D. (2001). *Youth leadership life skills development of participants in the west Virginia 4-H camping program*. College of Agriculture, Forestry, and Consumer Sciences at West Virginia University. Online.
- Elizabeth, Taylor T. (2001). *The Impact of the Going for the Goal Program on Life Skills Development in Adolescence*. New Brunswick: University of New Brunswick. Retrieved September 15, 2005, from <http://lib.umi.com/dissertation/fullcit>.
- Green, Arnold W. (1964). *Society: An analysis of Life in Modern Society*. New York: McGraw Hill Book co.
- Kerlinger, F.N. and Pedhazur, E.J. (1973). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt, Rinehart and Wenston Inc.

- Krulik, Stephen.; & Rudnick, Jesse A. (1993). *Reasoning and problem solving: a school teacher*. Boston: Allyn and Bacon.
- Mohiemang, Irene Lemphorwana . (2008) *Effective Schools and Learners' achievement In Botswana Secondary Schools*. Doctor Of Education(Education Management). University Of South Africa.
- Rogers, C. (1959). *A Theory of Therapy, Personality and Interpersonal Relationships as Developed in the Client-centered Framework*. In (ed.) S. Koch, *Psychology: A Study of a Science. Vol. 3: Formulations of the Person and the Social Context*. New York: McGraw Hill.
- Seligman, Martin E.P. (1998). *Learned optimism*. New York: Simon & Schuster Inc.
- Slicker, Ellen K.; & et al. (2005). *The Relationship of Parenting Style to Older Adolescent Life Skills Development in the United States*. SAGE Publications. Retrieve August 24,2005, from <http://you.sagepub.com/cgi/content/abstract/13/3/227>
- Sund, Robert. (1974). *Creative teaching of science in the elementary school*. Boston: Allyn and Bacon.
- World Health Organization. (1994). *Life Skills Education for Children an Adolescents in school*. Geneva: World Health Organization. Online.
- World Health Organization. (1997). *Life Skills Education in School*. Geneva: World Health Organization. Online.
- Yates, Philip R. (1975). *Philosophy The Relationship Between Self-concept and Academic Achievement among Gifted Elementary School Students*. The Degree of Doctor of Philosophy. The Graduate Council of The University of Florida.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

อาจารย์ ดร. อรุมา เจริญสุข	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุกทันพรกุล	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศิริ	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.อัคพงษ์ สุขมาตย์	ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ตารางที่ 11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดทักษะชีวิต

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
2	-1	1	0	1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
3	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
5	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
9	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
10	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
11	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
15	-1	1	1	-1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
16	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
17	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
18	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
19	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
21	1	1	0	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
22	-1	1	1	-1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
23	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
24	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
25	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
26	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
27	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
28	1	0	1	-1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
29	-1	0	1	1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
30	1	1	-1	0	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
31	0	1	-1	1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
32	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
33	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
34	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
35	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
36	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
37	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
38	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
39	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
40	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
41	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
42	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
43	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
44	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
45	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
46	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
47	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
48	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
49	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
50	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
51	0	1	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
52	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
53	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
54	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
55	-1	1	0	1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
56	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
57	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
58	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
59	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
60	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
61	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
62	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
63	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
64	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
65	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
66	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
67	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดทัศนคติ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
2	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
3	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
4	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
5	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
6	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
7	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
8	1	-1	1	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
9	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
10	1	0	0	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
11	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
12	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
13	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
14	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
15	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
16	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
17	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
18	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
19	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
20	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	0	1	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
5	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
6	1	0	0	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
7	0	0	1	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
8	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
10	0	0	1	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
11	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
16	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
17	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
19	0	1	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
20	1	0	0	0	1	2	0.40	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
4	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
5	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
6	0	1	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
7	1	1	1	1	-1	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
8	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
11	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
14	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
15	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
16	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
17	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
20	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้

ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
2	1	0	0	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
3	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
5	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
11	-1	0	0	1	1	1	0.20	ตัดทิ้ง
12	1	0	0	0	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
13	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
14	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
15	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
16	1	0	1	0	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
17	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
18	0	0	0	1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
19	0	0	0	0	1	1	0.20	ตัดทิ้ง
20	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคม

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
2	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
3	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
4	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
5	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
6	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
7	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
8	0	0	0	1	0	1	0.20	ตัดทิ้ง
9	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
10	0	0	1	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
11	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
12	1	1	0	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
13	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
14	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
15	-1	0	1	1	0	1	0.20	ตัดทิ้ง
16	1	0	-1	1	0	1	0.20	ตัดทิ้ง
17	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
18	1	-1	0	1	0	1	0.20	ตัดทิ้ง
19	0	0	-1	1	0	0	0.00	ตัดทิ้ง
20	0	1	-1	1	0	1	0.20	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	-1	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
4	0	1	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
5	0	0	1	1	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
6	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
7	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
9	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
10	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
11	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
12	1	0	1	1	0	3	0.60	คัดเลือกไว้ใช้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
14	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
16	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
17	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
19	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้

ตารางที่ 18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
2	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
3	1	1	0	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
4	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
5	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
7	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
9	0	1	1	0	0	2	0.40	ตัดทิ้ง
10	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
11	0	1	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
13	0	-1	1	1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
14	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
15	0	0	-1	1	1	3	0.40	ตัดทิ้ง
16	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
17	0	1	1	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดเลือกไว้ใช้
19	0	0	0	1	1	2	0.40	ตัดทิ้ง
20	1	1	0	1	1	4	0.80	คัดเลือกไว้ใช้

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามทักษะชีวิต

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.429	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
2.	.380	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
3.	.489	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.288	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
5.	.533	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
6.	.515	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
7.	.302	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
8.	.563	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
9.	.525	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
10.	.603	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
11.	.435	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
12.	.412	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
13.	.327	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
14.	.495	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
15.	.509	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
16.	.331	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
17.	-.409	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
18.	.534	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
19.	.469	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
20.	.207	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
21.	.456	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
22.	.544	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
23.	.470	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
24.	.369	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
25.	.578	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
26.	.396	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามทักษะชีวิต (ต่อ)

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
27.	.656	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
28.	.533	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
29.	.558	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
30.	.347	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
31.	.371	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
32.	.322	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
33.	.359	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
34.	.533	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
35.	.490	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
36.	.552	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
37.	.319	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
38.	.304	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
39.	.545	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
40.	.562	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
41.	.578	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
42.	.080	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
43.	.078	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
44.	.252	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
45.	.089	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
46.	.206	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
47.	.356	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
48.	.121	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
49.	.427	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
50.	.605	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
51.	.475	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
52.	.456	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามทักษะชีวิต (ต่อ)

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
53.	.590	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
54.	.347	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
55.	.521	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
56.	.468	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
57.	.438	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
58.	.201	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
59.	.531	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง -.409 ถึง .656 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .456 ถึง .656 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .927

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามอัตโนมัตินวัตกรรม

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.405	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
2.	.517	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
3.	.455	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.658	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
5.	.371	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
6.	.431	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
7.	.344	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
8.	.255	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
9.	-.310	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
10.	.320	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
11.	.158	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
12.	.291	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
13.	.240	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
14.	.420	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
15.	.488	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
16.	.187	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
17.	.334	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
18.	.368	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง -.310 ถึง .658 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .344 ถึง .658 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .771

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.522	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
2.	.423	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
3.	.652	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.560	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
5.	.497	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
6.	.696	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
7.	.744	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
8.	.605	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
9.	.671	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
10.	.515	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
11.	.694	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
12.	.525	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
13.	.497	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
14.	.558	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
15.	.624	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
16.	.338	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง .338 ถึง .744 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .497 ถึง .744 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .877

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.522	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
2.	.423	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
3.	.652	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.560	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
5.	.497	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
6.	.696	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
7.	.744	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
8.	.605	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
9.	.671	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
10.	.515	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
11.	.694	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
12.	.525	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
13.	.497	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
14.	.558	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
15.	.624	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
16.	.338	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
17.	.522	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
18.	.423	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
19.	.652	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
20.	.560	ผ่านเกณฑ์	คัดออก

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง .338 ถึง .744 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .560 ถึง .744 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .901

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.470	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
2.	.501	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
3.	.716	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.728	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
5.	.744	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
6.	.829	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
7.	.722	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
8.	.358	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
9.	.714	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
10.	.632	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
11.	.678	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
12.	.695	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
13.	.374	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
14.	.465	ผ่านเกณฑ์	คัดออก

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง .358 ถึง .829 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .501 ถึง .829 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .919

ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.508	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
2.	.584	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
3.	.697	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.524	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
5.	.577	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
6.	.691	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
7.	.566	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
8.	.690	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
9.	.570	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
10.	.381	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
11.	.744	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
12.	.781	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
13.	.577	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง .381 ถึง .781 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .566 ถึง .781 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .893

ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.515	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
2.	.431	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
3.	.354	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.416	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
5.	.105	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
6.	.170	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
7.	.450	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
8.	.418	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
9.	.103	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
10.	.408	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
11.	.297	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
12.	.035	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
13.	.224	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
14.	.224	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
15.	.489	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
16.	.377	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
17.	.303	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
18.	.073	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
19.	.340	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง .035 ถึง .515 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .354 ถึง .515 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .797

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การคัดเลือก
1.	.432	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
2.	.170	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
3.	.555	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
4.	.567	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
5.	.683	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
6.	.657	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
7.	.621	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
8.	.616	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
9.	.352	ผ่านเกณฑ์	คัดออก
10.	.585	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
11.	.703	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
12.	.629	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
13.	.076	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
14.	-.247	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
15.	.568	ผ่านเกณฑ์	เลือกไว้
16.	.270	ผ่านเกณฑ์	คัดออก

ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง -.247 ถึง .703 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .555 ถึง .703 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .887

ภาคผนวก ค
เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 2

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งนักเรียนสามารถแสดงความรู้สึก หรือความคิดได้
อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด
คำตอบของนักเรียนทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ

แบบสอบถามทั้งหมดมี 9 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดทักษะชีวิต
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคม
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ขอความกรุณานักเรียนโปรดตอบให้ตรงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด และ
โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

นางสาวศศิวิมล เกลี่ยวทอง

นิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำ
 เครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความลงในช่องว่าง.....ให้ตรงกับความเป็นจริง

ผลการเรียนเฉลี่ยทุกรายวิชา(GPA).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะชีวิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน
 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
1.	ฉันคิดว่าฉันเป็นผู้ฟังที่ดีเมื่อพูดคุยกับ คนอื่น ๆ					
2.	เวลาเพื่อนพูดคุยกับฉัน ฉันสามารถ รับฟังด้วยความตั้งใจ					
3.	เมื่อจำเป็นต้องพูดข้อเสียของเพื่อน ๆ ใน ห้อง ฉันสามารถบอกข้อเสียของเพื่อนได้ โดยที่เพื่อนไม่รู้สึกรังเกียจหรือไม่พอใจได้					
4.	เมื่อเพื่อน ๆ แนะนำฉัน ฉันจะตั้งใจฟัง					
5.	ฉันนำสิ่งที่เพื่อนแนะนำมาเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงตนเอง					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
6.	ฉันเปิดใจรับฟังเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับ ข้อบกพร่องของตัวเอง					
7.	ฉันสามารถโน้มน้าวเพื่อนๆ ให้ทำตาม ความคิดของฉันได้					
8.	เวลาฉันเกิดความขัดแย้งในห้องเรียน ฉันสามารถเสนอทางเลือกต่างๆ ที่จะ ช่วยทำให้ทุกฝ่ายพอใจ					
9.	ฉันสามารถบอกความรู้สึกและความคิด ที่แท้จริงของตนเองกับเพื่อนๆ ได้					
10.	ฉันสามารถบอกความต้องการของฉัน ว่าต้องการอะไรกับเพื่อนๆ ได้					
11.	เมื่อฉันมีความคิดเห็นไม่ตรงกับเพื่อน ฉันสามารถแสดงความคิดเห็นของฉัน โดยไม่ทำเพื่อนๆ รู้สึกไม่พอใจ					
12.	ฉันเคารพในความคิดของเพื่อนๆ ไม่ว่าจะ เพื่อนจะเสนอความคิดอะไรก็ตาม					
13.	เวลาทำงานกลุ่ม ฉันให้ความสนใจและ ให้ความสำคัญกับความคิดของเพื่อนๆ					
14.	ฉันยอมรับว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมี ความสามารถแตกต่างกัน					
15.	เมื่อเพื่อนรู้สึกผิดหวัง ฉันสามารถเข้าใจ ความรู้สึกของเพื่อนว่าเขาารู้สึกอย่างไร					
16.	ฉันรู้สึกถึงอาการประหม่าของเพื่อนได้ เมื่อเขาต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
17.	ฉันสามารถเข้าใจว่าเพื่อนของฉัน ต้องการอะไร เวลาเพื่อนฉันเจอปัญหา					
18.	ฉันสามารถประเมินผลการตัดสินใจของ ฉันได้ว่าเป็นอย่างไร					
19.	ก่อนจะตัดสินใจอะไร / อย่างไร ฉันจะ ประเมินถึงผลดี / ผลเสียที่จะเกิดขึ้น ตามมา					
20.	เมื่อฉันประสบปัญหาฉันสามารถบอก ได้ว่าปัญหานั้นๆ คืออะไร และเกิดจาก สาเหตุใด					
21.	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ฉันสามารถกำหนด แนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี					
22.	ฉันจะมองปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิด ขึ้นกับตัวเองว่าเป็นบทเรียนที่สำคัญของ ชีวิต มากกว่าจะมองว่าเป็นความ โชคร้ายของตัวเอง					
23.	ฉันเรียนรู้และได้ประโยชน์จากความ ผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับตัวฉันมากกว่าที่จะ กล่าวโทษหรือตำหนิตนเอง					
24.	ฉันเชื่อมั่นว่าฉันสามารถทำงานที่ฉัน ตั้งใจได้สำเร็จ					
25.	เวลาฉันลงมือทำอะไร ฉันรู้สึกมั่นใจใจว่า ฉันจะต้องทำได้					
26.	ฉันมีเป้าหมายในชีวิตหลายอย่างที่ ต้องการจะทำ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
27.	ฉันใช้ชีวิตไปวันๆ โดยไม่มีเป้าหมาย					
28.	ฉันใช้เวลาในแต่ละวันโดยเปล่าประโยชน์					
29.	ฉันวางแผนการใช้เวลาในแต่ละวันและปฏิบัติตามแผนนั้น					
30.	แม้ว่าฉันจะต้องทำงานหลายๆ อย่างพร้อมกัน แต่ฉันก็สามารถทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายได้ทันตามกำหนด					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดทัศนคติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1.	ฉันพอใจในรูปร่างหน้าตาของฉัน					
2.	ฉันประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆเสมอ					
3.	ฉันไม่มีความมั่นใจในตนเอง					
4.	ฉันรู้สึกว่าคุณค่า					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
5.	ฉันชอบพลัดวันประกันพรุ่ง					
6.	ฉันมักตำหนิตนเอง/โทษตนเอง					
7.	ฉันรู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่น					
8.	ฉันพอใจในความประพฤติที่ถูกทำนอง ครองธรรมของฉัน					
9.	ฉันดูแลให้ตัวเองสวยงาม/หล่อ					
10.	ฉันให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นเสมอ					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1.	ฉันติดตามข่าวและข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี					
2.	ฉันเข้าร่วมการสอบวัดความรู้ของสถาบันต่างๆ เพราะเชื่อว่าถ้าทำแบบทดสอบมากๆ จะช่วยให้สามารถทำคะแนนได้ดีในอนาคต					
3.	ฉันมีอาชีพที่สนใจในอนาคต					
4.	ฉันวางแผนการอ่านหนังสือล่วงหน้าเพื่อให้ได้คะแนนดี					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
5.	ไม่ว่าพบอุปสรรคใดๆ ฉันก็จะพยายามอย่างเต็มที่เพื่อประสบความสำเร็จในอนาคต					
6.	ฉันเลือกเรียนวิชาที่ชอบและถนัด เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้ไปประกอบอาชีพที่สนใจ					
7.	ในบางวิชาที่คะแนนไม่ดี ฉันจะพยายามและตั้งใจมากขึ้นเพื่อให้ได้คะแนนดี โดยไม่ท้อถอย					
8.	ก่อนตัดสินใจอะไร ฉันมักจะคิดถึงผลดี/ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต					
9.	ฉันรู้ข้อบกพร่องของตนเองและพยายามแก้ไขให้ดีขึ้น					
10.	1ฉันทบทวนบทเรียนเป็นประจำ เพราะเชื่อว่าหากทบทวนบทเรียนมากๆ จะช่วยให้ฉันประสบความสำเร็จในอนาคต					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
1.	เมื่อฉันมีเรื่องทะเลาะกับพี่น้องหรือคนอื่น ๆ พ่อแม่/ผู้ปกครองจะรับฟังและพิจารณาอย่างยุติธรรม					
2.	พ่อแม่/ผู้ปกครองจะตำหนิฉันที่โดยไม่รับฟังเหตุผลเมื่อฉันทำข้าวของในบ้านเสียหายโดยไม่เจตนา					
3.	พ่อแม่/ผู้ปกครองให้อิสระฉันสามารถตกแต่งบ้านเรือนได้ตามสมควร					
4.	พ่อแม่/ผู้ปกครองจะแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบทำงานบ้าน					
5.	พ่อแม่/ผู้ปกครองยอมรับการตัดสินใจในการแต่งกายของฉัน					
6.	เมื่อฉันแสดงกิริยามารยาทที่ไม่เหมาะสมพ่อแม่/ผู้ปกครองจะตักเตือน					
7.	พ่อแม่/ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้ฉันพาเพื่อนมาบ้านได้					
8.	พ่อแม่/ผู้ปกครองจะซื้อของให้ฉันโดยคำนึงถึงความจำเป็นก่อน					
9.	เมื่อฉันรู้สึกไม่สบายใจพ่อแม่/ผู้ปกครองมักจะสอบถามและให้กำลังใจ					
10.	พ่อแม่/ผู้ปกครองสอนให้ฉันกล้ายอมรับเมื่อทำความผิด					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1.	สมาชิกในครอบครัวฉันพูดคุยกันอย่างชัดเจน เปิดเผยตรงไปตรงมา					
2.	ฉันสามารถระบายความไม่สบายใจให้คนใน ครอบครัวฟังได้ตามความเป็นจริง					
3.	ฉันยินดีเมื่อคนในครอบครัวของฉัน ต้องการ พูดคุยปรึกษาหารือ					
4.	ฉันให้ความสนใจ เอาใจใส่กับทุกคนในครอบครัว					
5.	คนในครอบครัวของฉันเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน					
6.	ทุกคนในครอบครัวของฉันใกล้ชิดสนิทสนมกัน					
7.	เมื่อใครบางคนในครอบครัวหมดกำลังใจ ฉันจะ คอยให้กำลังใจเขา					
8.	ฉันรักทุกคนในครอบครัว					
9.	คนในครอบครัวของฉันช่วยกันตัดสินใจในเรื่อง ต่างๆ เกี่ยวกับครอบครัว					
10.	ครอบครัวของฉันช่วยกันหาวิธีต่างๆ ในการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
1.	ฉันได้รับการเคารพ ให้เกียรติและ ความไว้วางใจจากสังคม					
2.	ฉันได้รับกำลังใจจากคนรอบข้าง					
3.	เมื่อฉันมีปัญหาเรื่องการเงิน ครอบครัวจะให้ความช่วยเหลือ					
4.	บุคคลใกล้ชิดแนะนำข่าวสารที่เป็น ประโยชน์ต่อฉัน					
5.	ฉันได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพ					
6.	เมื่อฉันประสบความสำเร็จ คนใกล้ชิด จะยินดีและชื่นชม					
7.	เมื่อฉันมีปัญหาส่วนตัว ฉันสามารถ ปรึกษากับคนรอบข้างได้					
8.	ฉันได้รับคำแนะนำเมื่อฉันประพฤติ/ ปฏิบัติไม่ถูกต้อง					
9.	คนใกล้ชิดเอาใจใส่ต่อการเป็นอยู่ของฉัน					
10.	คนใกล้ชิดฉัน เห็นด้วยกับสิ่งที่ฉันทำและ ช่วยเหลืออย่างเต็มที่					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
1.	ครูรับฟังความคิดเห็นของฉัน					
2.	ครูให้ความสนใจและเอาใจใส่ฉัน					
3.	ครูให้คำแนะนำ สั่งสอนเรื่องต่างๆ ด้วย คำพูดที่สุภาพอ่อนโยน					
4.	ฉันให้ความเคารพครูทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน					
5.	ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นคนไม่ถือตัวเป็นกันเอง กับนักเรียน					
6.	ฉันยอมรับฟังคำสั่งสอนของคุณด้วยความ เคารพ					
7.	ฉันยึดถือการปฏิบัติที่ดีของคุณ มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต					
8.	ครูให้ความสนใจกับนักเรียนทุกคน ในห้อง					
9.	เมื่ออยู่นอกห้องเรียน ครูไม่สนใจ นักเรียน					
10.	ครูไม่รับฟังความคิดเห็นของฉัน ทำให้ เบื่อไม่อยากเข้าเรียน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงพอประมาณ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอประมาณ
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น / ระดับการปฏิบัติ				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงพอ ประมาณ	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
1.	ฉันยอมรับในความสามารถของเพื่อน					
2.	เมื่อฉันไม่สบาย เพื่อนๆ จะถามอาการ และพาฉันไปห้องพยาบาล					
3.	ถ้าฉันลืมปากกา เพื่อนจะให้ฉันยืมด้วยความเต็มใจ					
4.	ฉันรับฟังและให้คำปรึกษาเพื่อนเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว					
5.	เพื่อนๆ มักแบ่งปันขนมให้ฉันกินด้วย					
6.	เพื่อนๆ ชักชวนให้ฉันร่วมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ด้วย					
7.	เพื่อนๆ ในห้องชอบพูดคุยกับฉันในเรื่องการเรียน					
8.	ฉันยินดีช่วยเหลือเพื่อนที่ไม่เข้าใจในบทเรียน					
9.	ฉันสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกลุ่มกับเพื่อนได้					
10.	ฉันและเพื่อนๆ ช่วยกันทำงานจนสำเร็จด้วยดีทุกครั้ง					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวศศิวิมล เกลี้ยงทอง
วัน เดือน ปีเกิด	23 สิงหาคม 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 25/8 หมู่ที่ 6 ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) ๔
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	ประถมศึกษา จากโรงเรียนอนุบาลลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนพระนารายณ์ อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2546	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2550	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิทยาศาสตร์ – ชีววิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2556	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ